

Goodbye Santika

เหตุที่ทำให้มีคนตายมากขนาดนี้
(ตายอย่างธรรมดา และบาดเจ็บอีกจำนวนมากมาย)
ไม่ใช่เรื่องอุบัติเหตุ แต่เกิดจากการที่ร้านซานติกาไม่มีระบบ
ในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยของลูกค้าอย่างมีมาตรฐานเพียงพอ
เพียงพอเพราะต้องการลดต้นทุนในการทำธุรกิจของตนเอง
หรือต้องการจะกอบโกย จึงทำทุกอย่างเพื่อตึงตูดและตักตวงจากลูกค้า
แสวงหาผลประโยชน์มากๆ เพียงเท่านี้
ถ้าซานติกา มีระบบและมาตรฐานที่ดีเพียงพอ
การสูญเสียต้องน้อยกว่านี้มาก

ISBN 978-611-90081-0-6

9 786119 008106

Goodbye Santika เรียนรู้วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแนวใหม่ จากกรณี ซานติกา

สันติสุข มะโรงศรี

เสียชีวิต
เสียคนตายไม่ได้พูด

Goodbye Santika

เรียนรู้วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแนวใหม่
จากกรณี ซานติกา

บทเรียน เงื่อนงำ และความซับซ้อน ผู้ประกอบธุรกิจ ควรอ่าน ผู้บริโภค ยิ่งต้องอ่าน

สันติสุข มะโรงศรี

ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ไฟไหม้ซานติกา

Goodbye Santika

เรียนรู้วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแนวใหม่จากกรณีซานติกา

เสียดายคนตายไม่ได้พูด

...

สันติสุข มะโรงศรี

ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ไฟไหม้ซานติกา

หมายเหตุ: เฉพาะชื่อ 'เสียดายคนตายไม่ได้ออกมาเล่า' ได้รับแรงบันดาลใจ
บางส่วนจากชื่อหนังสือ 'เสียดายคนตายไม่ได้อ่าน' ผลงานเขียนของ 'ดั่งตฤณ'

Goodbye Santika

เรียนรู้วิถีพิจารณาคติผู้บริโภคแนวใหม่
จากกรณีซานติกา

ผู้เขียน

สันติสุข มะโรงศรี

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

978-611-90081-0-6

พิมพ์ครั้งที่ 1

มีนาคม 2552

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)

อาคารโอสถศาลาชั้น 4 คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2218 8445

โทรสาร 0 2251 3531

ผลิตโดย

บริษัท เปนโท พับลิชชิ่ง จำกัด

โทรศัพท์ 0 2736 9918

โทรสาร 0 2736 8891

e-mail: waymagazine@yahoo.com

กราบคารวะทุกดวงวิญญาณ
และขอบคุณจิตใจที่รักความเป็นธรรมของทุกคน

คำนิยาม

ประเทศจีนมีตุลาการที่ทรงคุณธรรมและความเที่ยงธรรม จนถึงขั้นเป็นที่เคารพบูชาประดุจเทพเจ้าอย่างเป่าบุ๋นจิ้น และมี 'ยอดตุลาการแห่งราชวงศ์ซ่ง' ผู้วางรากฐานวิชานิติเวชศาสตร์ของจีนมาแต่โบราณกาล แต่จีนก็มีภาคิตสอนใจว่า "ถ้าคิดจะค้าความ ซื่อซ่าวให้สุนัขกินเสียยิ่งจะดีกว่า" ซึ่งสะท้อนว่า ในกระบวนการยุติธรรมนั้น มีความยุ่งยากลำบาก และแท้จริงแล้วอาจหาความยุติธรรมได้ยากโดยเฉพาะสำหรับฝ่ายผู้ยากไร้

ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องเวนิศวานิช ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลจากบทละครของเชคสเปียร์ ก็มีความในวรรคหนึ่งว่า "ในกระแสแห่งยุติธรรมมา ยากจะหาความเกษมเปรมใจ"

คุณไชแสง สุกใส นักการเมืองที่มีประวัติการต่อสู้อันโดดเด่นจากที่ราบสูงและเคยเป็นนักโทษทางการเมืองอยู่ยาวนาน มีบทกวีที่สะท้อนระบบยุติธรรมจดไว้ในสมุดบันทึกบทหนึ่งว่า

เมืองสยามใหญ่กว้าง	สุดสายตา
จักเสาะยุติธรรมหา	ยากแท้
คนดีถูกตีตรา	นักโทษ
คนชั่วกลับอ้อมแปล้	นั่งยืมครองเมือง

ในประวัติศาสตร์ชาติไทยจึงมีนักการเมืองน้อยคนที่โกงชาติแล้วถูกกระบวนการยุติธรรมนำตัวเข้าคุกได้ ช่วงใกล้ๆ นี้ แม้ศาลจะตัดสินจำคุกแล้ว ก็ยังลอยนวลสบายอยู่ในต่างแดน เช่น นายสมชาย คุณปลื้ม นายวัฒนา อัสวเหม และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ขณะเดียวกัน คนที่อยู่ในคุกบางราย โดยเฉพาะคนยากไร้ อาจไม่ได้กระทำความผิด หรืออาจไม่สมควรถูกจองจำอย่างยาวนาน ดังเรื่องราวในนวนิยายเรื่อง 'เดอะ ริดเดอร์' ซึ่งกำลังโด่งดังและมีการนำไปสร้าง

เป็นภาพยนตร์แล้ว เป็นเรื่องที่เขียนและแปลโดยบุคคลในวงการตุลาการ และเป็นเรื่องราวของนักโทษที่ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต เพราะคำให้การที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ซึ่งจำเลยจึงให้การเพื่อปิดบังปมต่อความเป็นคนไม่รู้หนังสือของตน

สำหรับคดีเกี่ยวกับผู้บริโภคนในเมืองไทย ข้อมูลสถิติที่เปิดเผยออกมาเมื่อเร็วๆ นี้ ปรากฏว่าร้อยละ 96 เป็นคดีที่ผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภค คดีที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการมีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น สะท้อนว่า เครื่องมือต่างๆ ในระบบยุติธรรม เปิดประตูให้คนยากไร้เข้าไปใช้ประโยชน์ได้น้อยนัก

น่ายินดี ที่นานๆ จะมีกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เสียเปรียบอย่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ที่ออกมาได้ในสมัยของสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งเป็นผลผลิตของการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 กฎหมายฉบับนี้เปิดประตูให้ผู้บริโภคฟ้องร้องผู้ประกอบการธุรกิจได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และมีสิทธิได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมในการฟ้องร้องด้วย จึงสมควรจะเผยแพร่ให้ผู้บริโภคได้ใช้ประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้อย่างกว้างขวาง หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามนำรูปธรรมจากเหตุการณ์สยองขวัญกรณีไฟไหม้ซานติก้าผับ มาเป็นตัวอย่างการฟ้องคดี

หวังว่ากฎหมายฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพสำหรับผู้เสียเปรียบในสังคม ซึ่งจะเป็นไปได้จริงหรือไม่ คงต้องผลักดันและติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

คำนำผู้เขียน

เหตุการณ์ไฟไหม้ร้านซานติกา (Santika) ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2551 เป็นเหตุไฟไหม้สถานบันเทิงที่ทำให้มีการสูญเสียครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศไทย

คนตาย 66 คน บาดเจ็บอีกกว่า 200 คน

การดำเนินการสอบสวน และดำเนินคดี หลังจากนั้น ทำให้กรณีซานติกา ถูกขนานนามว่าเป็นภาพสะท้อนส่วนที่เลวร้ายของประเทศไทย

เพราะพบเงื่อนงำ สลับซับซ้อน และประเด็นความเลวร้ายมากมาย ที่ถูกซุกซ่อนไว้ภายใต้ธุรกิจที่ดูโอ้อ่า หูหราแห่งนั้น

ทั้งสื่อว่าจะเกี่ยวข้องกับการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนมาก

แม้แต่ในการทำคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ และแทบจะสิ้นหวัง

ต่างกับผู้ประกอบการตัวจริง เจ้าของตัวจริง หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริง ของธุรกิจดังกล่าว ที่คาดหวังได้ว่าจะลอยนวล รอดพ้นความผิด และลอยตัวอยู่เหนือความรับผิดชอบในความเสียหายร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับลูกค้าของร้านซานติกา

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ระบบกฎหมาย และ ศาลยุติธรรมของประเทศไทย จึงเป็นความหวังที่เหลืออยู่ สำหรับประชาชนผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย

คดีซานติกา จำเป็นจะต้องใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว แทบจะทุกมาตรา ข้อเขียนชิ้นนี้ เป็นการบอกเล่าข้อเท็จจริง เบื้องลึกเบื้องหลัง และประสบการณ์ชีวิตที่ไม่มีวันลืม ในฐานะผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าว และในฐานะผู้เรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ตนเองและเพื่อนร่วมชะตากรรมในค่ำคืนนั้น

หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคทุกคนในการตระหนักถึงสิทธิ และคุณค่าความเป็นมนุษย์

หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจทุกคนในการตระหนักถึงสิทธิและคุณค่าของชีวิตมนุษย์

ขอบพระคุณทุก ๆ ชีวิต

สันติสุข มะโรงศรี

15 กุมภาพันธ์ 2552

Goodbye Santika

คืนวันที่ 31 ธันวาคม 2551

สำหรับคนทั่วไป อาจจะเป็นเพียงอีกคืนหนึ่ง ที่บ่งบอก
ว่าวันเวลาได้ผ่านไปอีกหนึ่งปีแล้ว

แต่สำหรับคนอีกหลายคน มันกลายเป็นคืนสุดท้ายของ
ชีวิต

เป็นลมหายใจสุดท้าย ที่พวกเขาจะไม่มีโอกาสได้ใช้ชีวิต
อีกต่อไป

ไม่สามารถทำสิ่งดี ๆ ให้ใครได้อีก

ไม่สามารถพูดสิ่งที่ตนเองพบเจอ หรือถ่ายทอดให้คนอื่น
ฟังได้อีก

คนเหล่านี้ คือ คนที่ถูกทำให้ตายไปในเหตุการณ์ไฟไหม้
ร้านซานติกา (Santika)

คนเหล่านี้ คือ คนที่ไม่สามารถใช้สิทธิความเป็นมนุษย์
ในการแสวงหาความเป็นธรรมให้แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม
อีกต่อไป...

นาคีเป็นนาคีตาย

ผมรอดตายจากเหตุไฟไหม้ซานติกาอย่างหวุดหวิด
จวนเจียน

ระหว่างเกิดเหตุ ผมอยู่ในร้าน และอยู่ในนั้นนานพอที่
จะทำให้เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นภายใน...

31 ธันวาคม 2551

“ความเป็น ไม่มีอยู่ในคนตาย
แต่ความตายกลับมีอยู่ในคนเป็น”

ผมกับเพื่อนนั่งแท็กซี่มาถึงร้านซานติกา เวลาประมาณ สามทุ่มครึ่งถึงสี่ทุ่ม

หลังจากนั้น บรรยากาศของการดื่มกิน พูดคุย การแสดงดนตรี และการสังสรรค์ภายในร้าน เป็นไปอย่างครื้นเครง สนุกสนาน เนื่องแน่นไปด้วยผู้คน มีลูกค้าของร้านทยอยเข้ามาเรื่อยๆ

ยิ่งดึก คนยิ่งเยอะ ยิ่งแน่น

คนส่วนใหญ่ภายในร้านไม่มีที่นั่ง ได้แต่ยืนดื่มกินอยู่ข้างๆ โต๊ะของตนเอง หรือที่เสริมสำหรับวางเครื่องดื่ม (เพราะโต๊ะมีไม่พอ) ต่างเบียดเสียด แออัดกัน แต่ดูเหมือนจะไม่มีใครรู้สึกอึดอัด เพราะกำลังจดจ่ออยู่กับความสนุกสนานและบรรยากาศของการฉลองปีใหม่

กระทั่งเวลาใกล้เที่ยงคืน ซึ่งเป็นเวลาที่จะเริ่มนับถอยหลังสู่ศักราชใหม่ ดีเจภูมิและดีเจเพชรจำก็ขึ้นมารับหน้าที่พิธีกรบนเวที ประกาศกระตุ้นและเชิญชวนให้ลูกค้าร่วมสนุก มีการแจกจ่ายและโยนเครื่องเล่นที่เป็นเหมือนกำนันธูปดอกไม้ไฟ (ไฟเย็น) ไปให้แก่ลูกค้า ให้ลูกค้าจุดไฟต่อๆ กันไปทั่วทั้งร้าน เกิดไฟฟูเล็กๆ พวยพุ่งสวยงาม ในขณะเดียวกัน พิธีกรเริ่มนับถอยหลัง

ห้า สี่ สาม สอง หนึ่ง...

และในทันทีที่ถึงเวลาเที่ยงคืนตรง ก็เกิดเสียงดัง ‘บั้ง’ พร้อมๆ กับปรากฏว่า มีกระดาษสีลั่นดังงาม โปรยปรายจากข้างบนลงมาทั่วร้าน (มีการยิงเปเปอร์ชู้ต)

ลูกค้าในร้านส่วนใหญ่ต่างครึกครื้น แสดงออกรื่นเริง

มีความสุข สนุกสนานกันเต็มที่ บ้างพูดคุยสนทนากับเพื่อนที่มาด้วยกันอย่างครื้นเครง บ้างยกแก้วเครื่องดื่มชอวยพรให้กับลูกค้าที่กินดื่มอยู่ข้างๆ

หลังจากนั้น ดีเจทั้งสองคนได้ลงจากเวที และให้นักดนตรีวงเบียร์ขึ้นมาทำการแสดงต่อไป

เมื่อวงเบียร์ได้ทำการแสดงผ่านไปหลายเพลง ระหว่างที่กำลังแสดงดนตรีและขับร้องอย่างเมามันส์นั่นเอง ปรากฏว่า มีเอฟเฟ็คต์ประกอบการแสดง เป็นเหมือนพลุไฟ พุ่งตรงขึ้นมาจากพื้นเวที มีลักษณะคล้ายกำแพงน้ำพุลูกใหม่สว่างเป็นแถวสูงตามแนวเวที สูงท่วมหัวนักร้อง และค้างอยู่ครู่หนึ่ง คล้ายๆ กับที่เคยเห็นกันตามการแสดงคอนเสิร์ตทั่วไป

จากนั้น เวลาผ่านไปครู่เดียว ก็มียินเสียงลูกค้าร้องโหวกเหวกเสียงดังว่า “ไฟไหม้”

เมื่อหันไปตามเสียง และมองตามสายตาของคนในร้าน ขึ้นไปบนเพดานของร้าน ตำแหน่งที่อยู่เหนือเวทีการแสดง ปรากฏว่า ไฟกำลังลุกไหม้

ผมเห็นว่ายังไม่ร้ายแรง เชื่อว่าทางร้านน่าจะดับได้ เพราะเห็นไฟลุกไหม้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง ขณะนั้น ผมจึงยังไม่ได้เคลื่อนไหว หรือวิ่งหนีจากบริเวณที่ยืนอยู่ แต่ลูกค้าคนอื่นๆ เริ่มแตกตื่น โดยเฉพาะลูกค้าที่อยู่บริเวณใกล้เวที (ใกล้จุดไฟไหม้) เริ่มเฮโลลห่ม่าน พยายามวิ่งหนี ผลักดันกันออกไปสู่ทางออกของร้าน

รอบข้างตัวผม จึงเต็มไปด้วยคลื่นคน ที่พยายามโถมตัว

ออกไปสู่ทางออกของร้าน

ขณะนั้น ผมกลัวจะถูกเหยียบ มากกว่าจะถูกไฟไหม้

เพียงอึดใจเดียว ไฟลุกลามอย่างรวดเร็ว เริ่มมีสะเก็ดไฟ ตกหล่นลงมาสู่พื้นภายในร้าน ยิ่งทำให้ลูกค้าตะเกียกตะกาย เบียดเสียด เพื่อหลบหนียิ่งกว่าเดิม กระแสคนดันให้ผมไหลตามไป คว้นไฟเริ่มหนาแน่นขึ้นเรื่อยๆ

แต่ไปได้ไม่กี่ก้าว ไฟฟ้าส่องสว่างภายในร้านก็ดับลง ทั้งหมด บรรยากาศภายในร้านมืดสนิท และโกลาหลยิ่งขึ้น เพราะไม่มีไฟส่องสว่างฉุกเฉิน หรือป้ายไฟบอกทิศทางหนีไฟ แก่ลูกค้า ไม่มีการประกาศแจ้งทางหนี ไม่มีพนักงานคอยกำกับ ช่วยเหลือลูกค้า หรืออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า หรือ ควบคุมลูกค้ามิให้เหยียบกัน

คนในร้าน ต้องตะเกียกตะกาย ดิ้นรนช่วยเหลือตัวเอง ตามยถากรรม

ไฟลุกลามบนเพดานอย่างรวดเร็ว จากต้นเพลิงตำแหน่งเหนือเวที ไล่มาจนเกือบถึงตำแหน่งกึ่งกลางร้าน ลูกค้ายังตื่นตระหนก มีเสียงหวีดร้องระงม และผลัดกันเพื่อเอาตัวเองไปให้ถึงทางออกทางเดียวกัน คือ ทางประตูทางเข้าหน้าร้าน ซึ่งมีพื้นต่างระดับ และจะต้องขึ้นบันไดออกไป กระทั่งแออัดแน่นติดขัด เหมือนเป็นกำแพงมนุษย์ เต็มเป็นพริต ทำให้เคลื่อนตัวไปสู่วิศทางออกของร้านไม่ได้

มีเสียงตะโกนว่า อย่าเหยียบ อย่าดัน และเสียงหวีดร้องโกลาหลมากขึ้นเรื่อยๆ

http://bangkok.typepad.com.jpg

ขณะนั้น รู้สึกได้ว่า คว้นไฟหนาแน่น คละคลุ้ง และตกลงมาทั่วร้าน เริ่มมีคนไอ สำลักคว้น ในขณะเดียวกัน สะเก็ดไฟก็ร่วงหล่นลงมาเรื่อยๆ ผมตัดสินใจหนีจากจุดที่ยืนอยู่ โดยแหวกผู้คนลงไปหลบอยู่บริเวณหน้าห้องน้ำ ชั้นใต้ดินของร้าน

ระหว่างทาง ต้องล้มลุกคลุกคลาน เพราะเบียดชนกับคนอื่น ๆ (ส่วนใหญ่ต้องการจะไปสู่ทางออก ยืนออกัน เบียดเสียดกัน รอไปทางออก) ผมถูกผลัดกันจนตกบันไดชั้นใต้ดิน ข้อมือขวาเคล็ด

เมื่ออยู่บริเวณหน้าห้องน้ำชั้นใต้ดิน ผมไม่สามารถมองเห็นเหตุการณ์ข้างบนที่มีตสนิท ได้ยินแต่เสียงซูลมุน เสียงเหมือนโตะล้ม และเหมือนมีของหล่นลงมาจากเพดานเป็นระยะ

ผมเดินกระสับกระส่าย ไป-มา อยู่บริเวณหน้าห้องน้ำ

ชั้นใต้ดินครึ่งหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นมีเพียงแสงสว่างรำไรจากไฟฉายของพนักงานร้านคนหนึ่ง ที่ยื่นถือไฟฉายอยู่หลังเคาน์เตอร์บาร์น้ำ ผมพยายามใช้ความคิดต่างๆ นานาว่าจะทำอย่างไรดี จะหลบอยู่ที่ไหน รอจนเขาดับไฟได้ หรือจะหลบเข้าไปอยู่ในห้องน้ำ หรือจะกลับขึ้นไปหาทางออก ขณะนั้น ผมยังคิดว่า เขาน่าจะมีการดับเพลิงได้

บริเวณหน้าห้องน้ำชั้นใต้ดินขณะนั้น มีคนอยู่ไม่มาก ไม่เกินสิบคน เห็นหญิงชายคู่หนึ่งนอนคว่ำหน้า ใช้ผ้าปิดปากปิดจมูก กอดทับกันอยู่ข้างตู้ข้าวโพดคั่วใกล้บาร์น้ำ ครูเดียว ผมเริ่มรู้สึกถึงความร้อนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และควันไฟที่เริ่มลงมาถึงชั้นใต้ดินมากขึ้นทุกที

ณ นาทีนั้น ผมจึงเริ่มตระหนักว่าเหตุการณ์ร้ายแรงและน่าสะพรึงกลัวกว่าที่คิด

เริ่มคิดว่าจะต้องออกจากร้าน นึกแผนผังเส้นทางออกเอาไว้ในหัว (เพราะเคยมาใช้บริการที่ร้านนี้หลายครั้งแล้ว) จากหน้าห้องน้ำ คิดว่า ชั้นบันได เลี้ยวขวา เดินไปจนถึงผนัง แล้วเลี้ยวขวาอีกครั้ง ชั้นบันไดไปเรื่อยๆ แล้วเลี้ยวซ้าย ก็ถึงทางออก มันใจว่าตนเองสามารถจะออกไปได้ แม้จะอยู่ในความมืด

เมื่อรู้สึกว่าย่างบันเริ่มเจ็บบเสียง ไม่ได้ยินเสียงคนตะโกนอีกทีก็เหมือนเดิม ยังมีแต่เสียงของหล่น และมีไอร้อนกับควันไฟลงมายังล่าง หนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ผมยืนอยู่หน้าบันไดทางขึ้นจากชั้นใต้ดิน แล้วตะโกนขึ้นไปข้างบนที่มีตสนิทว่า

“ข้างบนเป็นไงบ้างครับ ไปได้มั๊ยครับ ข้างบนเป็นไงบ้างครับ ไปได้มั๊ยครับ”

เมื่อไม่มีเสียงตอบรับ ผมตัดสินใจพุ่งพรวดชั้นบันไดไปทันที โดยมีเป้าหมายในใจว่า จะมุ่งสู่ทางออก ตามทิศทางที่คิดเอาไว้แล้ว

แต่การถลกลับเป็นว่า เมื่อชั้นบันไดไปได้ ตกอยู่ในความมืดสนิท ผมสะดุดล้ม รองเท้าข้างขวาหลุด มองรอบตัวไม่เห็นอะไรเลย เห็นเหมือนมีถ่านแดงๆ ร่วงหล่นจากข้างบนลงมาสู่พื้นเรื่อยๆ ที่เหลือมีแต่ความมืด มืดสนิทอย่างยิ่ง ไม่เห็นเปลวไฟ และไม่ได้สัมผัสโดนน้ำจากที่ใดๆ เลย

ผมล้มลุกคลุกคลานไปในความมืดมิด ใช้มือคลำๆ ตบๆ ไปตามพื้น เร่งรีบไปท่ามกลางความร้อนระอุ อบ และร้อนขึ้นเรื่อยๆ อากาศที่หายใจก็ร้อน หายใจลำบาก อึดอัดมาก ระหว่างนั้น ปรากฏว่า ผมสัมผัสโดนร่างกายของคนจำนวนมากนอนแน่นิ่ง โดยที่คนเหล่านั้นไม่มีปฏิกิริยาตอบกลับ ไม่ไหวติงเลย

ผมรีบตบๆ คลำๆ ต่อไป สัมผัสโดนร่างกายคนตลอดทางจนถึงผนัง ซึ่งร้อนมาก พยายามคลำตามผนังต่อไปเรื่อยๆ เพราะถ้าเป็นไปตามที่คิดไว้ ก็จะไปเจอทางออก หายใจเอาควันเข้าไปตลอด ความร้อนเพิ่มขึ้นมาก อบมาก แต่มองไม่เห็นอะไรเลย บางช่วงล้มคว่ำล้มหงาย ทับลงไปบนร่างกายคนที่แน่นิ่ง แต่ก็ยังพยายามดิ้นรนหาทางไปต่อให้ได้ กระทั่งเมื่อคลำต่อไป แล้วไปไม่ได้ เหมือนเจอวัตถุขวางอยู่ ตอนนั้น

เริ่มอ่อนแรง รู้สึกท้อ คิดว่าตนเองจะต้องตายวันนี้หรือ? จะตายแบบนี้หรือ? กำลังฝันไปหรือเปล่า?

เกิดอีตื้นขึ้นมาอีกเฮือก พยายามคลำสูงขึ้น พบว่าเป็นเหมือนเคาน์เตอร์ จึงตะกายขึ้นไปบนสิ่งที่คิดว่าเหมือนเคาน์เตอร์นั้น เวลานั้น รู้สึกร้อนระอุเต็มที อบอุ่นที่สุด และเริ่มหายใจได้ไม่ลึก รู้สึกว่าอากาศที่หายใจเต็มไปด้วยควัน และร้อนมาก พยายามใช้มือควานๆ ไปรอบๆ แต่ไม่พบอะไร

ในเสี้ยววินาทีนั้น...ผมเห็นแสงสว่างส่องเข้ามาจากภายนอก คล้ายเป็นแสงไฟรถหรือแสงไฟฉาย ผมพุ่งตัวออกไปตามทิศทางที่แสงส่องเข้ามาทันที โดยแทบไม่ได้คิดตัดสินใจเลย

ผมตกลงไปบนพื้น กลิ้งตัวหมุนตามแรง ก่อนจะตกลงไปในบ่อน้ำตื้นๆ นอกร้าน

อยู่ในบ่อน้ำ ผมหันกลับมาทางตัวอาคาร เห็นควันระอุคุกรุ่นเต็มที พวยพุ่งออกมาจากตัวอาคารของร้าน แต่ขณะนั้นก็ยังไม่มีเปลวไฟ ผมรีบขึ้นจากบ่อน้ำ ประคองตัวเองโซซัดโซเซ เปียกไปทั้งตัว เดินให้ห่างจากตัวอาคาร ผ่านเก้าอี้ของร้านที่ถูกชนหนีไฟออกมา ทрудตัวนั่งหมดแรงอยู่กับพื้น ครู่เดียวก็พบเพื่อนที่มาด้วยกันที่หน้าร้าน เมื่อหันกลับไปมองตัวอาคาร จึงเห็นว่าเปลวไฟเริ่มลุกลามตัวอาคารแล้ว

เหตุการณ์ทั้งหมด เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว น่าจะใช้เวลาไม่เกิน 15-20 นาที

เวลานั้น บริเวณหน้าร้านคูลห่ม่าน ผู้คนยืนร้องไห้ บ้าง

เดินโทรศัพท์ไปมา ผมสำรวจตัวเองเบื้องต้น พบว่า ซ้อมือขวาเคล็ด มีรอยแผลเล็กน้อย หัวเข่าด้านซ้ายเจ็บ ฝ่าเท้าขวาที่รองเท้าหลุดหายไปมีอาการพุพอง ต้องเดินกะเผลก หายใจไม่ทั่วปอด รู้สึกว่าอยากออกไปจากที่นี่ ไปหาที่พักโล่งๆ โดยเร็วที่สุด...

ผมรอดตาย...

รอดตาย แต่คนจำนวนมาก ยังติดอยู่ข้างใน...

<http://ads.dailynews.co.th.jpg>

บาดแผลคนเป็น

คืนเกิดเหตุ ผมกลับไปนอนที่ห้องพัก

นอนไม่หลับทั้งคืน

จิตใจนึกถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น ใฝ่ใจถึงนาฬิกาที่ตนเองกำลังจะขาดใจตาย ขณะเดียวกัน ก็เริ่มมีอาการไอรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และมีอาการเจ็บแสบในลำคอ ทรมานอย่างยิ่ง

เมื่อไอและซากเสมหะออกมาดู พบว่า มีเขม่าดำปนออกมาจำนวนมาก

กระทั่งเช้า พยายามจะหลับ แต่รู้สึกหายใจไม่ทั่วห้อง ขณะที่อาการไอก็รุนแรงกว่าเดิม

บ่ายวันที่ 1 มกราคม 2552 ผมต้องเริ่มต้นชีวิตปีใหม่ ด้วยการไปโรงพยาบาล เพราะรู้สึกว่าตนเองหายใจไม่ปกติ เจ็บแสบในลำคอ และวิตกกังวลว่าจะเกิดอันตรายร้ายแรงในอนาคต จากนั้นกลับมาอนชม กินยา นอนไอและซากเสมหะ เจ็บแสบ เหมือนกับในลำคอแต่กระแง เป็นแผล ต้องนอนพักรักษาตัวเองอย่างทรมาน ทำอะไรไม่ได้เลยสอง-สามวันเต็มๆ ในขณะที่จิตใจก็ยังคงนึกถึงแต่ช่วงเวลานาทีที่กำลังจะขาดใจตาย

ตลอดเวลา เหมือนจิตใจบางส่วนยังคงถูกขัง ติดอยู่ในร้าน

ฝังใจกับช่วงเวลาที่เกิดตายอย่างทรมาน ล้มลุกคลุกคลานไปในความมืด คับไฟ และความร้อนอบ ระอุอย่างที่สุด ทูรันทุราย ล้มลุกคลุกคลานผ่านร่างกายของผู้คนที่แน่นิ่งจำนวนมาก

<http://cache.daylife.com.jpg>

นอนไม่หลับ รู้สึกเหมือนตัวเองตายไปแล้ว เพียงแต่ได้เวลาชีวิตเพิ่มมาให้อีกเล็กน้อย และจะหมดไปในชั่วระยะเวลาไม่นาน ยิ่งวิตกกังวลถึงผลร้ายต่อระบบทางเดินหายใจในระยะยาว

ระหว่างนั้น ติดตามข่าว ได้ทราบว่า มีคนตายในเหตุการณ์ดังกล่าวเกือบ 60 คน บาดเจ็บกว่า 200 คน ยิ่งทำให้รู้สึกเครียดมากขึ้น

ฝ้าฯพะวง คิดหมกมุ่นแต่ว่า ทำไมเรารอด แต่คนที่ตาย
ไม่รอด

ไม่มีคืนไหนที่นอนหลับสนิท โดยไม่คิดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับ
ตนเอง และสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนที่ตาย... ตายอย่างทรมาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคิดทบทวนเหตุการณ์โดย
ละเอียด นึกถึงคืนนั้น ระหว่างตบๆ คลำๆ ไปในความมืดมืด
ความร้อน อบอ้าว และอึดอัด ผมได้สัมผัสร่างกายของคน
จำนวนมาก แน่หนึ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหวตอบสนอง ใน
ระหว่างนั้นเอง ผมล้มลุกคลุกคลาน ล้มคว่ำล้มหงาย
เหมือนคนตาบอด ทวนทวนหาทางออก ผมหลงทาง หลงทิศ
อยู่ในเตาอบ แต่ร่างกายของผู้คนเหล่านั้น มีส่วนทำให้ผม
พลัดไปในทิศทางที่ไม่ได้ตั้งใจจะไป แล้วช่วยให้ผมรอดตาย
ในที่สุด...

คนเหล่านั้น มีส่วนช่วยให้ผมรอดชีวิต

แต่คนเหล่านั้น ไม่มีโอกาสรอดชีวิตเหมือนผม

ผมรู้สึกว่าคุณชีวิตที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์คืนนั้น เป็น
เพื่อนร่วมชะตากรรม และยิ่งคิดวนเวียนว่า ทำไมตัวเองรอด
แต่คนที่ตายไม่รอด

ผมมีความรู้สึกว่าจะต้องทำอะไรบางอย่าง เพื่อเพื่อน
ร่วมชะตากรรมในคืนนั้น

ผมเริ่มต้นด้วยการไปเป็นพยานในที่เกิดเหตุ เข้าให้การ
กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ สน.ทองหล่อ เมื่อวันที่ 6 มกราคม
2552 หวังว่าจะให้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ความเป็นธรรม

ของตายและคนเจ็บ

ใจภัยพิภ

เหตุไฟไหม้ร้านชานติกา เป็นเหตุไฟไหม้สถานบันเทิงที่
ทำให้เกิดความสูญเสียมากที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศไทย

กรณีนี้ไม่ใช่กรณีไฟไหม้เหมือนไฟไหม้ทั่วไป แต่เป็น
“กรณีคนตายและบาดเจ็บร้ายแรงจำนวนมาก จากเหตุ
ไฟไหม้ร้านชานติกา ในระหว่างที่คนเหล่านั้นเข้าไป
ใช้บริการอยู่ภายใน”

ผมติดตามข่าวคราวการสอบสวนคดีของเจ้าหน้าที่
ตำรวจโดยตลอด เห็นว่า พยายามจะมุ่งไปในประเด็นว่า “ใคร
ทำให้ไฟไหม้” เป็นหลัก

ราวกับว่า กรณีนี้ เจ้าทุกข์ หรือผู้เสียหาย คือ ‘ซานติก้า’ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ร้านซานติก้า ก็เลยต้องสอบสวนหาต้นเหตุเพลิงไหม้ และหาตัวคนที่ทำให้เกิดไฟลุกไหม้มาลงโทษอย่างนั้นหรือ

ทั้งๆ ที่ ในความเป็นจริง กรณีนี้ เป็นกรณีคนตาย 66 คน บาดเจ็บกว่า 200 คน (อาการสาหัสหลายสิบคน) จากเหตุไฟไหม้สถานบันเทิงซานติก้า ในเวลาที่ลูกค้าเหล่านั้นใช้บริการอยู่ข้างในร้าน

ประเด็นสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่คนตายและผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์นี้ คือ ‘เหตุใดคนจึงตาย และบาดเจ็บมากมายจากเหตุไฟไหม้ซานติก้า’

ดังนั้น จะต้องมุ่งเน้นสอบสวนด้วยว่า ‘สถานบันเทิงซานติก้ามีระบบและมาตรฐานการป้องกันอัคคีภัยถูกต้องเพียงพอที่จะปกป้องคุ้มครองประชาชนที่มาใช้บริการหรือไม่?’

กรณีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนอย่างน่าตกเศร้าอยู่แล้วว่า เมื่อเกิดไฟไหม้ สถานบันเทิงแห่งนี้ก็ไม่สามารถปกป้องคุ้มครองดูแลความปลอดภัยของลูกค้าที่อยู่ข้างในให้มีสวัสดิภาพได้เลย!

คนตาย และคนบาดเจ็บจำนวนมาก คือ พยานหลักฐานที่เป็นบาดแผลยืนยันอย่างหนักแน่น

แน่นอนว่า ถ้ามีระบบและมาตรฐานที่ดีเพียงพอ ย่อมจะไม่เกิดไฟไหม้ หรือ ถ้าเกิดลุกไหม้ ก็จะต้องดับเพลิงได้ทันก่อนจะเสียหายร้ายแรง โดยคนที่อยู่ในร้านก็ต้อง

ปลอดภัย ไม่ได้รับบาดเจ็บหรือล้มตายอย่างทุกข์ทรมานแสนสาหัส หรือ ถ้าเกิดการสูญเสียจริงๆ ก็จะต้องน้อยกว่านี้

แต่ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ได้มุ่งเน้นประเด็นการสอบสวนไปในทิศทางนี้ ยังคงเน้นอยู่ที่ว่า “ใครเป็นคนทำให้เกิดไฟลุกไหม้” เป็นหลัก

และหากประเด็นของการสอบสวนดำเนินคดียังเป็นอยู่อย่างนี้ เชื่อว่า ในที่สุดแล้ว ก็อาจจะทำให้ไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะเอาผิดกับตัวเจ้าของตัวจริงของซานติก้า

ฆาตกรรมคนตายซ้ำ

คนตายในเหตุโศกนาฏกรรมครั้งนี้ ตายอย่างทรมาน เพราะไม่สามารถออกมานอกร้านได้ทัน

คนเหล่านี้ เหมือนถูกกักขังไว้ในร้าน แล้วถูกรุมควั่นด้วยความร้อนสูงสุด จนหมดสติ หรือสลักควั่นไฟตาย หลังจากนั้น ก็ถูกไฟคลอกซ้ำ

บางความรู้สึก ผมยังเชื่อว่า คนที่ตายส่วนใหญ่ คงสลบหรือตายไปตั้งแต่ก่อนที่จะถูกไฟคลอก ซึ่งจะทำให้พวกเขาไม่ได้เจ็บปวดทรมานจนทารุณเกินไป

ผมอดรู้สึกไม่ได้ว่า คนตายในเหตุการณ์นี้ ถูกฆาตกรรมซ้ำโดยกระบวนการดำเนินคดีที่ตอบไม่ตรงโจทย์หลัก และการใส่ร้ายหรือเข้าใจผิดของผู้คนบางกระแส อันอาจทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ผู้ตาย โดยที่ผู้ตายไม่มีโอกาสได้อธิบายชี้แจง เช่น

(1) การตราหน้าผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์นี้ว่า เป็น ‘นักเที่ยว’ เป็นการให้ภาพลบเกินจริงแก่ผู้ตาย

เพราะเหตุการ์ณไฟไหม้ร้านซานติกา ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2551 นั้น ลูกค้าของร้านซานติกา ส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ที่มีอาชีพการงานปกติ เหมือนคนทั่วๆ ไป บ้างประกอบอาชีพเป็นเลขานุการ นักบัญชี นักการเงิน นักธุรกิจ บ้างเป็นลูกจ้างหน่วยงานราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ฯลฯ เกือบทุกคน ล้วนเป็นผู้ที่มีอาชีพการงานเป็นหลักเป็นแหล่ง มีอนาคตการทำงานที่ดีรออยู่ หลายคน ปกติไม่ชอบเที่ยวกลางคืนด้วยซ้ำ เพียงแต่ในคืนนั้น พวกเขาออกมาร่วมฉลองคืนส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่กับเพื่อนๆ ในสถานบันเทิงที่ดูหรูหรา น่าจะปลอดภัย ภายใต้ภาพลักษณ์โอ้อ่า ราคาระดับมาตรฐานสูงเหมือนข้อความที่ทางร้านส่งไปโฆษณาเชิญชวนผ่านทางโทรศัพท์มือถือว่า *“Witness SANTIKA’S LAST NITE on ekamai! In “BAD BOY Party” With Joey Boy, DJ Phoom-Petija & Unforgettable GOODBYE SANTIKA’S Final countdown 31 Dec 08 T027115886”*

ผมมั่นใจว่า คนที่ไปสังสรรค์ในวันนั้น มิได้ถึง 1 เปอร์เซนต์ ที่เป็น ‘นักเที่ยว’ ในความหมายที่ว่า เป็นผู้ไม่ทำการทำงาน วันๆ เอาแต่เที่ยวเตร่ หาความสำราญ เรื่อยเปื่อย

การประทับตราผู้ตายว่าเป็น ‘นักเที่ยว’ จึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แต่กลับมีผลบั่นทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตาย และผู้เสียหายในเหตุการณ์นั้น

(2) การกล่าวหาว่า ผู้ที่ตาย เป็นพวกที่เมาเหล้าจนขาดสติ ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

ทั้งๆ ที่ ในความเป็นจริง คนรอดชีวิตที่เมาเหล้าก็มี คนตายที่ไม่เมาเหล้าก็มีเช่นกัน จึงไม่ได้หมายความว่า เมาแล้วจะไม่รอด หรือไม่รอดเพราะเมาก็ไม่ใช่

คนที่ตาย ตายเพราะถูกโครงสร้าง การออกแบบ การตกแต่ง และความด้อยมาตรฐานความปลอดภัยของร้าน กักขังหรือติดกับอยู่ภายในร้าน กระทั่งถูกรมควันจนสลบ ถูกไฟคลอก

และไม่ว่าจะเมาหรือไม่เมา ก็ไม่ใช่เหตุผลหรือความชอบธรรมที่ใครจะนำมาปรักปรำหรือกล่าวหาว่า คนเหล่านั้นสมควรตาย

อันที่จริง เป็นหน้าที่ของร้านที่จะต้องดูแลความปลอดภัยแก่ลูกค้าผู้ใช้บริการของตนเองทุกคน โดยเฉพาะเมื่อร้านเป็นผู้ขายสุราให้แก่ลูกค้าเอง มิหนำซ้ำ ยังบริการหนุนเสริมให้ลูกค้าดื่มมากๆ อีกด้วย จึงย่อมทราบที่อยู่แล้วว่าลูกค้าของตนส่วนใหญ่จะต้องมีอาการเมินเมา ก็ยิ่งสมควรต้องมีการเตรียมการ วางระบบและมาตรการดูแลเอาไว้อย่างดีเป็นพิเศษเสียด้วยซ้ำ

(3) เมื่อเกิดโศกนาฏกรรมเช่นนี้ ผมหวังว่า เจ้าของธุรกิจจะมีมนุษยธรรมและความเป็นมนุษย์เพียงพอที่จะแสดงออก เช่นประกาศว่า ขอให้ผู้ประสบเหตุร้ายทุกคนรักษาตัวให้ดีที่สุด โดยเจ้าของกิจการจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกอย่างให้ทั้งหมด (เพราะร้านมีประกัน หรือถ้าไม่มี ซานติกา ก็จะได้รับผิดชอบให้เอง) พร้อมกับเข้าไปดูแลความรู้สึกของญาติมิตรพ่อแม่พี่น้อง

ของผู้ตายอย่างดีที่สุด

ผมตามข่าวอยู่หลายวัน จนเห็นว่า ซานติง้าประกาศจะจ่ายให้คนตาย ศพละ 20,000 บาท คนเจ็บรายละ 10,000 บาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ คงเหมือนเศษเงินสำหรับนักธุรกิจที่ร่ำรวย

ตายแค่เจ็บ เพราะการทำธุรกิจของซานติง้า

ผมไม่แน่ใจว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดไฟลุกไหม้ในกรณีซานติง้า เกิดจากอะไร

จะเป็นอุบัติเหตุหรือไม่?

แต่ผมมั่นใจว่า เหตุที่ทำให้มีคนตายมากขนาดนี้ (ตายอย่างทรมาน และบาดเจ็บอีกจำนวนมากมาย) ไม่ใช่เรื่องอุบัติเหตุ แต่เกิดจากการที่ร้านซานติง้าไม่มีระบบในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยของลูกค้าอย่างมีมาตรฐานเพียงพอ

เพียงเพราะต้องการลดต้นทุนในการทำธุรกิจของตนเอง หรือต้องการจะกอบโกย จึงทำทุกอย่างเพื่อดึงดูดและตัดทวงจากลูกค้า แสวงหาผลประโยชน์มากๆ เพียงถ่ายเดียว

ถ้าซานติง้ามีระบบและมาตรฐานที่ดีเพียงพอ การสูญเสียต้องน้อยกว่านี้มาก

ผมเป็นคนหนึ่งที่ไม่ยอมรับว่า จำนวนคนตาย 66 คนบาดเจ็บอีกหลายร้อยคน เป็นระดับความสูญเสียที่อยู่ใน

เกณฑ์มาตรฐาน หรือยอมรับได้?

คุณพิชัญะ จันทรานูวัฒน์ ประธานอนุกรรมการมาตรฐานความปลอดภัยอาคาร สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (วศท.) เปิดเผยภายหลังเดินทางเข้าตรวจสอบที่เกิดเหตุซานติง้าผับ พร้อมกับเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่จาก วศท. และเจ้าหน้าที่โยธาสำนักงานเขตวัฒนา โดยระบุว่า

ภายในผับไม่มีระบบป้องกันอัคคีภัยเลย ไม่ว่าจะเป็นไฟฉุกเฉิน ป้ายบอกทางหนีไฟ และยังพบว่าภายในอาคารมีเนื้อที่อยู่ประมาณ 400 ตารางเมตร ซึ่งไม่น่าจะรองรับคนได้เกิน 400 คน (ตามมาตรฐานความปลอดภัย สำหรับทางออกของผับนั้น จากการตรวจสอบพบว่ามีทางออกทั้งหมด 3 ทางด้วยกัน ซึ่งเชื่อว่าหากมีคนอยู่ไม่เกิน 400 คน รวมทั้งหากมีสปริงเกอร์ไฟฉุกเฉิน ป้ายบอกทางหนีไฟที่ชัดเจน ก็ไม่น่าจะมีผู้เสียชีวิต และจากการตรวจสอบประตูทางออกหลักพบว่า มีความกว้าง 2 เมตร 18 เซนติเมตร ซึ่งหากเกิดเหตุเพลิงไหม้ คนที่อยู่ภายในก็จะพากันกรูออกมาทางประตูหลัก คำนวนว่าไม่น่าจะรับได้เกิน 200 คนเท่านั้น ส่วนคนที่เหลือก็ต้องหาทางออกอื่นเอาเอง

คุณพิชัญะ ยังระบุด้วยว่า อาคารของผับนั้นมีวัสดุที่เป็นเชื้อเพลิงอยู่ในเยอะมากกว่าที่คาดไว้ตั้งแต่แรก โดยมีทั้งไฟเบอร์กลาส เรซิน พลาสติก ที่สามารถติดไฟได้ง่ายมาก นอกจากนี้ ยังมีโพลีสไตรีนโฟม ที่บุเป็นผนังของผับ ซึ่งหาก

ติดไฟแล้วเกิดควันขึ้นมา ควันนั้นก็จะกลายเป็นก๊าซพิษ ซึ่งหากสูดดมเข้าไปแล้วก็อาจจะทำให้หมดสติไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

สถานบันเทิง เทาอบ หรือ กวาปนสถาน?

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสมาคมผู้ตรวจสอบและบริหารความปลอดภัยอาคาร ร่วมกันเปิดเผยถึงข้อสังเกตด้านวิชาชีพ ในเหตุการณ์เพลิงไหม้ผับดัง ‘ซานติก้า’ หลังจากได้ตรวจสอบสถานที่จริง

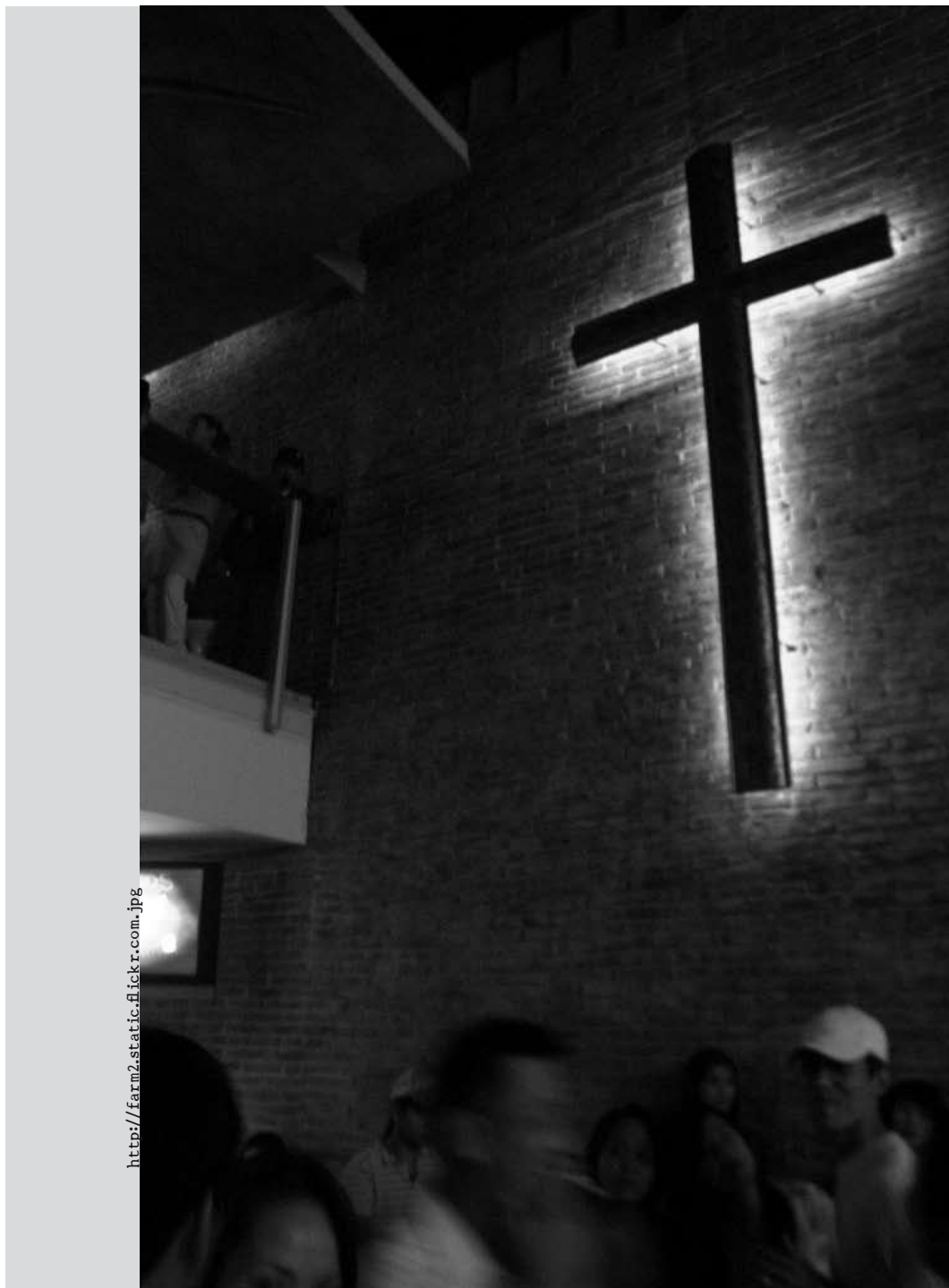
พบว่า มีข้อสังเกต 23 ประการ เกี่ยวกับระบบความปลอดภัยในอาคาร ประกอบด้วย

(1) อาคารมีลักษณะเป็นอาคารสาธารณะ พื้น 3 ระดับ โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาโครงสร้างเหล็กรูปพรรณ มุงหลังคาแผ่นเหล็กกริดลอน ตรงกลางของอาคารเปิดโล่งเป็นโถงสูงถึงหลังคา ตกแต่งภายในด้วยโครงเหล็กเป็นรูปโดม

(2) ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 20x30 เมตร มีที่ว่างเป็นลานจอดรถขนาดใหญ่หน้าอาคาร และที่ว่างรอบอาคาร 3 ด้าน ส่วนด้านทิศเหนืออาคารตั้งอยู่ใกล้เขตรั้วที่ดิน

(3) ลักษณะการใช้งานเป็นสถานบริการ

(4) พบวัสดุภายในอาคารที่เป็นเชื้อเพลิง อาทิ โฟม

Polystyrene และวัสดุไฟเบอร์กลาส ตกแต่งหุ้มผนังและเสา พบซากไหม้ไฟของวัสดุฉนวนที่ติดตั้งใต้แผ่นหลังคาเหล็ก รีดลอนจำนวนมาก

(5) พบซากเส้นลวดทองแดงของสายไฟที่ฉนวนหุ้ม หลอมละลาย พาดวางไว้บนโครงเคร่าฝ้าเพดานโดยไม่ติดตั้ง อยู่ภายในท่อร้อยสายไฟ

(6) พบผนังมีรอยแยกและรอยแตกร้าวอย่างชัดเจนใน บริเวณโถงทางเข้าและด้านทิศใต้ของอาคารบริเวณเคาน์เตอร์ บาร์ พื้นผิวผนังเป็นสีขาวแสดงลักษณะการถูกสัมผัสความร้อนสูง

(7) ผนังภายในมีลักษณะการถูกเผาไหม้อย่างรุนแรง บริเวณด้านหลังเวที และบันไดทางขึ้นชั้นลอยด้านทิศเหนือ พื้นผิวผนังเป็นสีขาวและซีเมนต์แตกกะเทาะ แสดงลักษณะ การถูกสัมผัสความร้อนสูง

(8) โครงสร้างเหล็กของเพดานตกแต่งและโครงสร้าง เหล็กโดยรอบบริเวณเวที ถูกความร้อนสูงจนเสียรูปทรง

(9) พบช่องแสงกระจกติดตายความสูงจากพื้นจรด เพดานด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ในขนาดความกว้างที่บุคคล สามารถลอดออกไปได้ แต่ติดตั้งเหล็กดัดกันขโมย

(10) พบประตูกระจกเปิดออกไปยังระเบียงภายนอก ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ (ได้แจ้งว่าเป็นประตูสำหรับผู้มา ใช้บริการออกมาสูบบุหรี่)

(11) พบว่าการใช้กระจกประตูหน้าต่างเป็นกระจกชนิด

ธรรมดาและแตกเสียหายเป็นชิ้นส่วนมีคม (ปากฉลาม)

(12) ไม่พบระบบตรวจจับความร้อนและควันไฟ

(13) ไม่พบระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้

(14) ไม่พบระบบไฟแสงสว่างฉุกเฉินในพื้นที่บริการ

(15) พบระบบไฟแสงสว่างฉุกเฉินในพื้นที่ครัวด้านหลัง

1 จุด

(16) พบทางเข้าออก 1 จุด บริเวณด้านหลังครัว

(17) ไม่พบป้ายทางหนีไฟ

(18) ไม่พบแผนผังทางหนีไฟ

(19) พบประตูหนีไฟจากพื้นที่บริการสู่ภายนอก 3 จุด

คือ

- ประตูทางเข้าใหญ่ด้านหน้าอาคารเป็นบานเลื่อน กระจกกว้างประมาณ 2 เมตร เส้นทางสู่ประตูหนีไฟคับแคบ และไม่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนระดับพื้นทางเดิน

- ประตูทางออกจากพื้นที่ห้อง HIP HOP BAR ด้าน ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอาคาร

- ประตูบริเวณเคาน์เตอร์บาร์ใหญ่ด้านทิศใต้เป็น ประตูกระจกบานเปิดกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

(20) ไม่พบระบบดับเพลิงอัตโนมัติ (sprinkler)

(21) ชั้นใต้ดินมีทางขึ้นลงด้วยบันไดเพียงทางเดียว และ ทางสัญจรมีลักษณะเป็นปลายตัน

(22) บริเวณที่ทราบว่ามีผู้เสียชีวิตมาก อยู่ในบริเวณ พื้นที่ลดระดับต่ำลงไปจากระดับพื้นทางเข้าประมาณ 1.50

เมตร เชื่อมด้วยบันไดกว้างประมาณ 1.20 เมตรห่างจากประตูทางเข้าใหญ่เพียงประมาณ 3 เมตร

(23) ไม่พบหลักฐานว่ามีการตรวจสอบอาคาร

คุณชลชัย ธรรมวิวัฒน์กุล นายกสภาคผู้ตรวจสอบและบริหารความปลอดภัยอาคาร ถึงกับระบุว่า “ยืนยันว่า หากเจ้าของอาคารมีการติดตั้งระบบไฟฉุกเฉิน ป้ายบอกทางออกที่เป็นภาษาสากลอย่างถูกต้อง เชื่อว่าจะมีความสูญเสียน้อยกว่านี้มาก”

สอดคล้องกับผลการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กู้ภัยพบว่า คนตายจำนวนมาก นอนตายออกันอย่างหนาแน่นอยู่บริเวณบันไดขึ้นไปสู่ทางออกของร้าน เพราะคนที่ออกไม่ได้ ออกไม่ทัน ก็หมดสติไปก่อน เพราะถูกรวมควันอยู่ข้างในร้านก่อนจะถูกไฟคลอกซ้ำในภายหลัง

ความไม่สุจริต ที่ถูกค้าซานติกาไม่เคยรู้

หลังเหตุไฟไหม้ร้านซานติกา กระทรวงยุติธรรมได้เข้ามาสอบสวนขยายผล ปรากฏว่า ตรวจพบความไม่สุจริตหลายประเด็น

เรียกว่า ยิ่งสอบยิ่งฉาว ยิ่งสาวยิ่งเพะ

และเกือบจะทุกเรื่อง เป็นเรื่องที่ลูกค้าส่วนใหญ่ของร้านซานติกาไม่เคยได้รับรู้มาก่อนด้วยซ้ำ

ความไม่สุจริตเกี่ยวกับซานติกาที่มีหลายประเด็น จนแทบจะกล่าวได้ว่า กรณีซานติกากลายเป็นศูนย์รวมของความเลวร้ายที่ค่อย ๆ ถูกเปิดโปงออกมาให้เห็น มากขึ้นเรื่อย ๆ

(1) นิติบุคคลที่บริหารร้านซานติกา ได้วางแผนจัดการให้ได้รับรถของทางร้าน เข้ามามีชื่อในตำแหน่งกรรมการและผู้จัดการบริษัท โดยที่ผู้ถือหุ้น หรือเจ้าของตัวจริง หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริง กลับไม่แจ้งชื่อตัวเองเป็นกรรมการเลยแม้แต่คนเดียว

เรียกว่า จัดตั้งนอมินี หรือตัวแทนเซด

โดยเจตนา เพื่อปิดบัง หลบเลี่ยง หรือตัดตอนความรับผิดชอบ

หวังจะช่วยเหลือผู้ได้รับผลประโยชน์ตัวจริง เจ้าของตัวจริง ผู้ถือหุ้นตัวจริง หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริง เพื่อมิให้ต้องรับผิดชอบใดๆ จากการประกอบธุรกิจของซานติกา

(2) การยื่นแบบขออนุญาตก่อสร้างและตกแต่งอาคารร้านซานติกา ปรากฏว่า สถาปนิกและวิศวกรที่มีชื่อคุมงานออกมายืนยันว่า ตนเองถูกแอบอ้าง ปลอมลายมือชื่อ

ขออนุญาตโดยไม่สุจริต

(3) การขออนุญาตก่อสร้าง ได้รับอนุญาตก่อสร้างเป็นอาคารเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย แต่อาคารซานติกา กลับเป็นสถานบริการ สถานบันเทิง มีการแสดงคอนเสิร์ต มหรสพ มีชั้นใต้ดิน มีชั้นลอย ผิดกฎหมายชัดเจน

ดำเนินการก่อสร้างโดยไม่สุจริต หรือใช้อาคารโดยไม่สุจริต ผิดประเภท

(4) กฎหมายระบุให้ต้องตรวจสอบอาคารทุกปี (พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522) เพื่อดูว่ามีมาตรฐานและอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยครบถ้วนหรือไม่ เช่น ถังดับเพลิงทางออกฉุกเฉิน ประตูหนีไฟ สปริงเกลอร์ แต่ปรากฏว่า ชานติ๊ก้าไม่เคยจัดให้มีการตรวจสอบ และชานติ๊ก้าก็ไม่มีอุปกรณ์เหล่านั้น

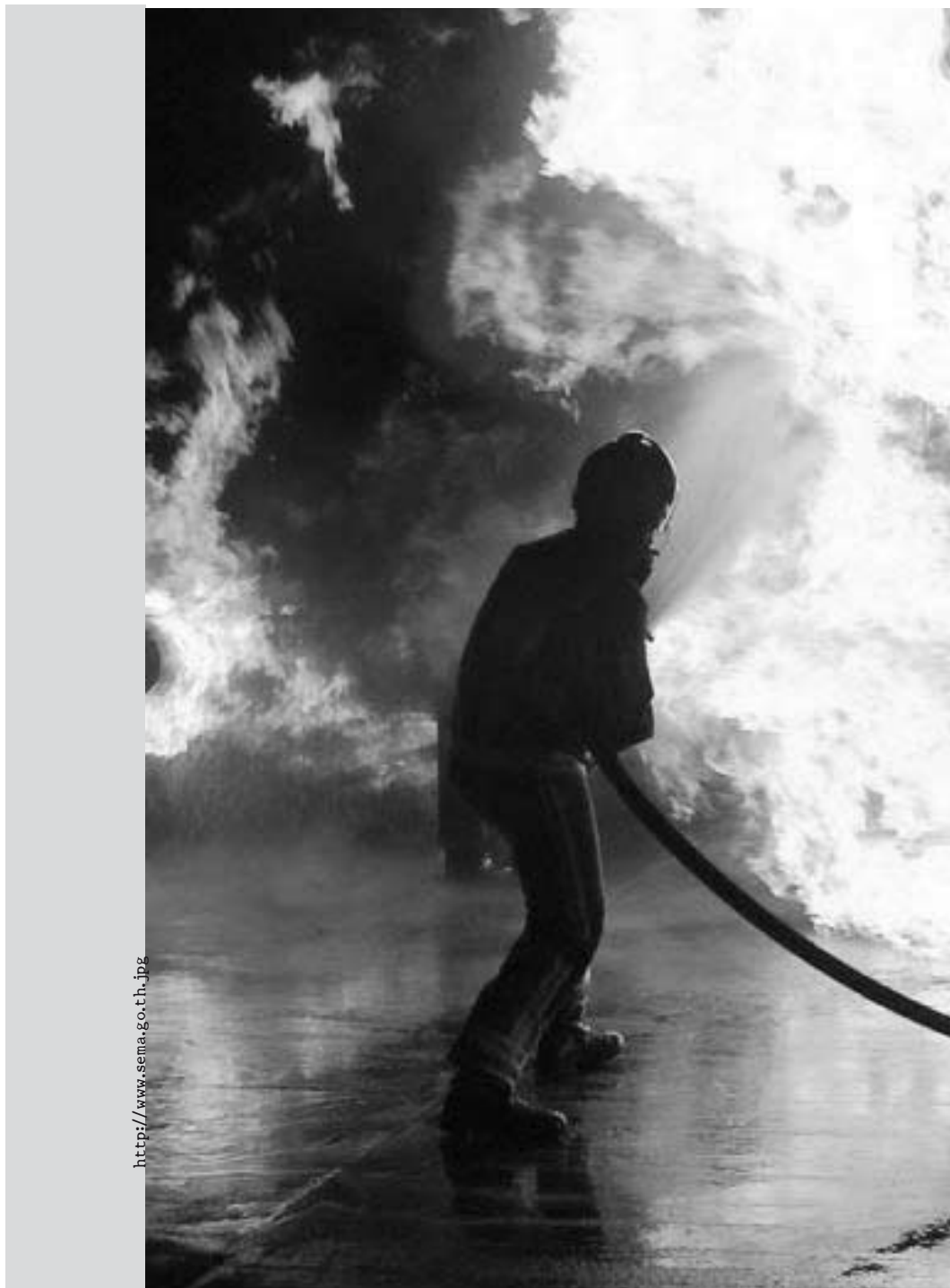
ดำเนินการหลบเลี่ยงโดยไม่สุจริต

(5) ร้านชานติ๊ก้าเปิดให้บริการโดยผิดกฎหมาย มีใบอนุญาตหรือไม่ ทั้ง ๆ ที่ ตั้งอยู่นอกเขตโซนนิ่งชัดเจน ที่ผ่านมา เคยถูกตำรวจตรวจจับมากกว่า 40 ครั้ง แต่ไม่เคยถูกสั่งปิด และเมื่อตรวจสอบบัญชีผู้ถือหุ้น พบว่า หลังจากที่มียายตำรวจคนหนึ่งเข้ามาถือหุ้น ร้านชานติ๊ก้าก็ไม่ถูกตำรวจจับอีกเลย

(6) ร้านชานติ๊ก้าไม่มีการทำประกันภัยให้ลูกค้า ทั้ง ๆ ที่เข้าลักษณะที่จะต้องมีการประกันภัยคุ้มครองบุคคลที่สาม โดยเมื่อประกันภัยขาด ก็ไม่ยอมต่อประกัน เพียงเพราะความเห็นแก่ได้มุ่งจะแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนโดยถ่ายเดียว

(7) ตลอดระยะเวลาที่เปิดดำเนินกิจการ ร้านชานติ๊ก้าไม่เคยเสียภาษีสรรพสามิตแม้แต่บาทเดียว ทั้ง ๆ ที่ เปิดร้านใหญ่โต โอ้อ้อ ชายสุรา และจัดแสดงคอนเสิร์ต มีการเดินร่ากันอยู่เป็นประจำจนตึกตื้นทุกค่ำคืน

ทั้ง ๆ ที่ ตามกฎหมาย สถานบันเทิงที่ดำเนินกิจการเช่นนี้ จะต้องเสียภาษีสรรพสามิต ในอัตราร้อยละ 10 ของ

รายได้ก่อนหักค่าใช้จ่าย!

(8) ช่วงต้นปี 2550 นายดิษ ธีราวิทยางกุล ผู้อำนวยการฝ่ายตลาด บริษัทไวท์แอนด์บราเธอร์ส (2003) จำกัด ผู้ประกอบการสถานบันเทิงชานติگا เปิดเผยกับสื่อมวลชนถึงการรีโนเวทร้านชานติกา ว่ามุ่งเน้นที่กลุ่มลูกค้าระดับพรีเมียม และเปิดเผยด้วยว่า ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (ขณะนั้นปี 2550) ชานติกามียอดขายเพิ่มขึ้นปีละ 25 เปอร์เซ็นต์ แต่จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบของร้าน การทำการตลาด การจัดคอนเสิร์ต การจัดปาร์ตี้ ในช่วงเทศกาลต่างๆ ภายในปี ๒๕๔๙ บริษัทฯ คาดว่า จะส่งผลให้ยอดขายได้ภายในระยะเวลาสิ้นปี 2550 มีรายได้เติบโตอย่างน้อย 30 เปอร์เซ็นต์ จากเดิมในปีที่ผ่านมา (2549) ที่บริษัทฯ สามารถปีครรายได้กว่า 160 ล้านบาท!

หมายความว่า ในปี 2549 ร้านชานติกามีรายได้ 160 ล้านบาท ใช่หรือไม่?

แต่เหตุใด บริษัทไวท์แอนด์บราเธอร์สฯ จึงได้แสดงผลประกอบการในปี 2549 ว่ามีรายได้เพียง 45 ล้านบาท มีกำไรสุทธิเพียง 1.3 ล้านบาทเท่านั้น!

และปี 2550 ก็อ้างว่ามีรายได้เพียง 70 ล้านบาท มีกำไรสุทธิเพียง 2.5 ล้านบาทเท่านั้น?

แต่จากการเปิดเผยของผู้บริหารฝ่ายการตลาดของชานติกาเอง เมื่อปี 2550 ซึ่งออกมาระบุว่า โดยเฉลี่ยวันปกติจะมีลูกค้าประมาณ 350-850 คนต่อวัน ส่วนวัน

ศุกร์-เสาร์ มีประมาณ 1,300 คนต่อวัน หากคำนวณจากยอดตัวเลขจำนวนลูกค้าดังกล่าว โดยคิดเฉลี่ยอย่างต่ำวันละ 500 คน หากประมาณการว่าลูกค้าระดับพรีเมียมเหล่านี้ใช้จ่ายต่อหัวเพียงคนละ 1,000 บาทต่อคืน ร้านชานติกาก็จะมีรายได้เฉลี่ยอย่างต่ำ วันละ 500,000 บาท หรือเดือนละ 15 ล้านบาท หรือปีละ 180 ล้านบาท!

นอกจากข้อเท็จจริงในเรื่องรายได้ไม่สอดคล้องกันแล้ว การอ้างว่า ปี 2550 มีรายได้ 70 ล้านบาท แต่มีกำไรเพียง 2 ล้านบาท ก็เป็นข้อพิรุธที่น่าสังเกต เพราะโดยทั่วไปแล้ว ธุรกิจสถานบันเทิงเป็นธุรกิจที่มีวงจรชีวิตสั้น คือ มีอัตราผลกำไรสูง แต่มักคงอยู่ได้ไม่นาน (ไม่เหมือนธุรกิจที่ขายสินค้าทั่วไป)

น่าสงสัยว่า จริงๆ แล้ว ชานติกามีรายได้ปีละเท่าใดกันแน่?

และถ้าต้องจ่ายภาษีสรรพสามิตร้อยละ 10 ของรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายนั้น รัฐควรจะได้รับค่าภาษีสรรพสามิตจากชานติกามากขนาดไหน?

(9) จากการตรวจสอบของหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม เบื้องต้นพบว่า มีร่องรอยสารเสพติด เช่น โคเคน เฮโรอีน ฯลฯ อยู่ในบริเวณออฟฟิศของร้านชานติกา ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า จะเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายา การพักยา และกระจายยาเสพติด หรือไม่?

(10) จากการตรวจสอบเบื้องต้นของกระทรวงยุติธรรมพบว่า มีการโอนเงินจำนวนหลายล้านบาท ผ่านเข้าบัญชีการเงิน

ของซานติกา โดยไม่สามารถระบุที่มาของรายได้ ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า จะเกี่ยวข้องอะไรกับการฟอกเงินหรือไม่? และมีการยกย้ายถ่ายโอนออกไปสู่บัญชีใคร อีกหรือไม่?

สิ่งเหล่านี้ คือ ความไม่สุจริต ที่ลูกค้ำของร้านซานติกาเองไม่เคยได้รับรู้

เรียนรู้วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคแบบใหม่

เมื่อรู้สึกว่าคุณเองและผู้เสียหายคนอื่นๆ จะฝากความหวังไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้น้อยลงทุกที ผมก็ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคอย่างจริงจัง

ได้ทราบว่า เพิ่งจะมีกฎหมายใหม่ เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเป็นการเฉพาะ คือ **พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551** ที่เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 23 สิงหาคม 2551

กฎหมายฉบับนี้ นับเป็นผลงานของศาลยุติธรรม (ท่านวิรัช ลิ้มวิชัย ประธานศาลฎีกา) ที่เสนอร่างเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผลักดันจนสามารถผ่านเป็นกฎหมาย ออกมาใช้บังคับช่วยเหลือผู้บริโภคได้สำเร็จ

ตามกฎหมายฉบับนี้ ทำให้คดีผู้บริโภค ได้รับการพิจารณาคดีแบบใหม่ แตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไปอย่างสิ้นเชิง

เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติของการดำเนินคดี

ผู้บริโภคของศาลจากระบบกล่าวหา คือ ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่หรือภาระในการนำสืบหรือพิสูจน์ให้ศาลเห็น มาเป็นระบบไต่สวน คือ ศาลมีอำนาจในการเรียกพยานหลักฐานทั้งฝ่ายกล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหามาให้ศาลพิจารณาได้ตามสมควร

ข้อสังเกตบางประการ

(1) ผู้บริโภค สามารถฟ้องคดีด้วยวาจาก็ได้ เป็นหนังสือก็ได้

หากฟ้องด้วยวาจา ศาลก็จะให้พนักงานคดีบันทึกรายละเอียด เรื่องเป็นอย่างไร ที่มาที่ไปอย่างไร ได้รับความเสียหายอย่างไร พอจะมีหลักฐานอะไรอยู่บ้าง ฯลฯ ยกเว้นเป็นคำร้องให้แก่ผู้บริโภค

อายุความ 3 ปี

(2) คดีผู้บริโภคไม่ต้องจ่ายค่าฤชา ค่าธรรมเนียมการฟ้อง หากไม่ได้เรียกค่าเสียหายเกินควร

(3) ผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องมีทนายความ แต่ถ้าอยากจะมีก็ได้

(4) ก่อนเริ่มการพิจารณาไต่สวนคดี ศาลจะมีระบบไกล่เกลี่ย โดยให้คู่ความเจรจาตกลงกัน หากตกลงกันได้ทั้งสองฝ่าย ก็จะได้ข้อยุติร่วมกัน

(5) ในการพิจารณาคดีผู้บริโภค ศาลใช้ระบบวิธีไต่สวน คือ ศาลจะรวบรวมพยาน หลักฐาน และซักถามพยานได้ด้วยตนเอง ไม่เหมือนกับการพิจารณาคดีแพ่งทั่วไป ที่ใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งโจทก์ต้องแสวงหาพยาน หลักฐาน นำสืบเอง

ทั้งหมด แต่ระบบไต่สวนนี้ โจทก์สามารถเสนอให้ศาลพิจารณาเรียกพยานหลักฐานที่สำคัญ เช่น เรียกเทปบันทึกภาพ โทรศัพท์วงจรปิด รายงานผลการสอบสวนที่เกี่ยวข้อง บัญชีการถ่ายโอนเงิน ข้อมูลการเสียภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ระหว่างการไต่สวน หากพบหลักฐานเพิ่มเติม ก็สามารถตั้งประเด็นข้อหา หรือประเด็นความผิด หรือเรียกบุคคลเข้ามาเป็นจำเลยเพิ่มเติมได้อีกด้วย

(6) ภาระการพิสูจน์ เป็นของผู้ประกอบการที่มีข้อมูลดีกว่าผู้บริโภค

ต่างจากเดิม ตามกฎหมายเก่า ผู้บริโภคต้องรับภาระในการพิสูจน์ว่าสินค้าหรือบริการไม่ดี มีอันตรายอย่างไร ทำให้ผู้บริโภคต้องประสบปัญหาในการพิสูจน์มาก เพราะสินค้าบางอย่าง เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ เครื่องสำอาง ฯลฯ จะต้องพิสูจน์ด้วยผู้เชี่ยวชาญ ห้องทดลอง และเครื่องมือต่างๆ ซึ่งใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมาก

แต่ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค กำหนดให้การพิสูจน์เป็นภาระของผู้ประกอบการ ที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าสินค้าและบริการของตนเองดีอย่างไร

(7) ผู้บริโภค มีสิทธิที่จะขอซักถามพยานฝ่ายจำเลยได้ด้วยตนเอง

(8) กฎหมายฉบับนี้ คุ่มครองผู้บริโภคคนอื่นๆ ทุกคนที่ถูกละเมิด หรือเสียหายจากการกระทำของผู้ประกอบการรายเดียวกัน สินค้าหรือบริการล็อตเดียวกัน หากผู้บริโภคคน

อื่นฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย เมื่อคดีถึงที่สิ้นสุดแล้ว ศาลอาจจะถือว่าข้อเท็จจริงยุติเช่นเดียวกับคดีก่อน

นอกจากนี้ บางกรณี หากศาลพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีร้ายแรง ค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องเรียกมาอย่างน้อยไป อาจจะกำหนดโทษมากกว่าที่ผู้ฟ้องเรียกก็ได้ โดยสามารถคุ้มครองถึงความเสียหายของผู้บริโภคที่ยังไม่ปรากฏในขณะนั้น แต่อาจจะมีอาการเรื้อรัง แสดงความเสียหายออกมาในอนาคต รวมทั้งยังมีการบัญญัติบทลงโทษในรูปของ ‘ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ’ อีกด้วย

(9) ถ้าผู้ถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากพบว่ามีการจัดตั้งโดยไม่สุจริต หรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค หรือยักยอกถ่ายเททรัพย์สิน ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริงเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และอาจพิพากษาให้ต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคด้วย

เรียกว่า ป้องกันมิให้เกิดกรณีผู้ประกอบการล้มบนฟูก เจ้าของตัวจริงตัดตอนความรับผิดชอบ ปล่อยให้ผู้บริโภคเสียหายโดยไม่มีคนรับผิดชอบ

มติใหม่ของอำนาจตุลาการ

ท่านผู้พิพากษาชาญณรงค์ ปรานีจิตต์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบายไว้ในข้อเขียน ‘วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค: ลักษณะพิเศษและข้อสังเกตที่สำคัญ’ ใจความสำคัญบางตอนว่า

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค 2551 ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น และแก้ไขปัญหาคาความไม่เป็นธรรมของกระบวนการทางกฎหมายที่เป็นอยู่ ตลอดจนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและป้องปรามผู้ประกอบการที่ไม่สุจริต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ในการพิพากษาคดีผู้บริโภค ท่านผู้พิพากษาพงษ์เดช วานิชกิตติกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา อธิบายให้เห็นข้อพิพาทกว่าคดีทั่วไปว่า คำพิพากษาอาจผูกพันบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่ความในคดี, ศาลอาจพิพากษาเกินคำขอได้, ศาลอาจพิพากษาค่าเสียหายเชิงลงโทษ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังยืนยันว่า ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์หลายเรื่องจากกฎหมายฉบับนี้ เช่น

(1) ได้รับความสะดวกทางการฟ้องร้องต่อศาล จากการผ่อนคลายกฎเกณฑ์เดิมที่มีความเคร่งครัด เพราะผู้บริโภคโดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาส สามารถใช้สิทธิทางศาลในการเรียกร้องค่าเสียหายได้ง่ายขึ้น อาจฟ้องศาลด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้

(2) ความรวดเร็ว โดยในกฎหมายระบุว่าให้ศาลพิจารณาคดีติดต่อกันโดยไม่เลื่อนคดี แต่หากมีเหตุจำเป็นศาลจะมีคำสั่งเลื่อนคดีได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน และการพิจารณาคดีมี 2 ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

ทำให้คดียุติได้เร็วขึ้น

(3) ความเป็นธรรม โดยกฎหมายระบุให้ผู้ประกอบการซึ่งถือว่ามีอำนาจต่อรองมากกว่าผู้บริโภค จะต้องเป็นผู้พิสูจน์ข้อกล่าวอ้างนั้น หากไม่เป็นไปตามการฟ้องร้องของผู้บริโภค ก็ถือว่าให้คดีจบไป แต่หากพบว่าเป็นความผิดของผู้ประกอบการจริง จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องคดีทั้งหมด

และ (4) ความประหยัด เนื่องจากผู้บริโภคจะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียม เช่น ค่าขึ้นศาล ค่าไต่สวน ค่าทนายความ ฯลฯ

แค่ถ้าใจ ไม่เนียงนอ

คนไทยทั่วไป ไม่มีใครอยากไปขึ้นศาล ผมก็เหมือนกัน...

ผมก็รู้สึกเหมือนคนอื่นๆ ที่รอดตายจากเหตุการณ์นั้นคือ ไม่ต้องการให้เรื่องร้ายๆ เช่นนี้ ไปเกิดกับคนอื่น หรือกับคนรักของคนอื่น ๆ อีก

ผู้ประสบเหตุบางคน อาจจะรู้สึกว่ ‘ฟาดเคราะห์’ หรือ ‘อยากจะล้ม’ หรือ ‘ขอภาวนาอย่าให้เกิดเรื่องแบบนี้อีกเลย’

ผมเห็นใจและเข้าใจอย่างยิ่ง

ผมเองก็หวังอย่างนั้น แต่ในขณะที่ตั้งใจหวัง ก็ปรากฏว่ายังเกิดเหตุร้ายอีกหลายแห่ง ทำให้ผมคิดว่าการป้องกันมิให้เรื่องร้ายๆ แบบนี้เกิดขึ้นมาอีก ไม่ว่าจะกับตนเอง กับคนอื่น หรือคนรักของคนอื่น ๆ คงไม่สำเร็จได้เพียงการเฝ้าอธิษฐานหรือการปล่อยใจให้เรื่องร้ายๆ ที่เกิดขึ้นค่อยๆ เลือนหายไป

เหมือน 'ไฟไหม้ฟาง' เท่านั้น

แต่จะต้องมีการ 'ลงมือทำ' เพื่อให้เกิดมาตรฐาน หรือ บรรทัดฐานในเชิงบังคับ ผลักดัน หรือจูงใจ ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตของผู้คนในสังคม ของเราให้ดีกว่านี้

ไม่เห็นผู้บริโภคเป็นเหมือนเครื่องจักรทำเงินให้แก่ตนเอง เท่านั้น แต่ผู้ประกอบการจะต้องเห็นความเป็นมนุษย์ของ ผู้บริโภคมากขึ้น ตระหนักถึงชีวิตและความปลอดภัยของ ผู้บริโภคมากขึ้น

ถ้ากรณีชานติกา มีการทำให้เป็นเยี่ยงอย่าง ทำให้เห็นว่า เมื่อละเลยความปลอดภัยของผู้บริโภคแล้ว จะต้องได้รับผล อย่างไร มีต้นทุนหรือราคาของการละเลยเยี่ยงไร เชื่อว่า ผู้ประกอบการต่างๆ ย่อมจะคำนึงถึงความปลอดภัยของ ผู้บริโภคมากขึ้น นำไปสู่การลงทุนหรือดำเนินการเพื่อ ค้ำครองผู้บริโภคอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ไม่ต้องเสี่ยงกับ ต้นทุนของความเสียหายในภายหลัง

สิทธิของผู้บริโภค

ผู้บริโภคทุกคน มีสิทธิเบื้องต้นที่จะต้องได้รับความ ค้ำครองตามกฎหมาย ดังนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเพียงพอ เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิ ที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริง

และปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะ ไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

(2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจ ของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

(3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐาน เหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน

(4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

(5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ตามข้อ 1, 2, 3, และ 4 ดังกล่าวข้างต้น

ฟ้องซานติกา เป็นคดีผู้บริโภค

วันที่ 20 มกราคม 2552 เวลาประมาณ 16.00 น. ผมยื่นฟ้องต่อศาลแพ่ง กรณีที่มีคนตายและบาดเจ็บร้ายแรงจำนวนมากจากเหตุไฟไหม้ซานติกาเมื่อคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2551 โดยฟ้องทั้งนิติบุคคลซานติกา, กรรมการ และผู้ถือหุ้นทุกคน เป็นคดีหมายเลขดำที่ ผบ.131/2552 เพื่อขอให้มีการดำเนินคดี เป็นคดีผู้บริโภค ตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

แม้คดีผู้บริโภค ผู้เสียหายจะสามารถไปยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งได้ด้วยตนเอง แต่ผมไม่เคยไปขึ้นศาลมาก่อน จึงหวั่นใจเล็กน้อย

ผมได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือทางกฎหมายที่มีประโยชน์อย่างยิ่งจาก ‘คุณชัยรัตน์ แสงอรุณ’ ที่ยื่นมือเข้ามาช่วยในนามของ ‘สภาทนายความ’

เมื่อไปยื่นฟ้อง ผมได้เห็นว่าขั้นตอนต่างๆ ไม่ยุ่งยากเลย เจ้าหน้าที่ของศาลอัยาศัยดีมาก ผมเห็นเจ้าหน้าที่หลายคนตั้งโต๊ะคอยรับฟังและจดบันทึกประเด็นปัญหา รวบรวมหลักฐานประกอบการยื่นคำร้องของผู้เสียหาย ซึ่งจริงๆ ไม่ต้องมีทนายความไปด้วยก็ได้ ไม่ต้องเตรียมคำฟ้องไปจากบ้านก็ได้ (แต่ถ้าเรียบเรียงไปก่อน ก็จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น)

ผมเรียกร้องประเด็นใดบ้าง

(1) ระหว่างหนีตายจากไฟไหม้ ผมต้องสูดควันไฟหรือควันพิษเข้าไปในปอดจำนวนมาก ทำให้มีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ไอรุนแรง ทรมาน เสมหะมีเมือกถ่านสีดำติดออกมาด้วย หมอเอกซเรย์แล้วสันนิษฐานว่าชั้วปอดน่าจะบวม ให้ระวังว่าจะติดเชื้อ

ผมกลัวว่าจะมีอาการเรื้อรังในอนาคต หรืออาจจะแสดงอาการร้ายแรงในอนาคต (เชื่อว่า ผู้ประสบเหตุครั้งนี้ หลายๆ คนคงวิตกกังวลปัญหาเดียวกันนี้) เมื่อนำมาฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค ผมจึงขอใช้สิทธิตามกฎหมายดังกล่าว ที่คุ้มครองถึงความเสียหายทางสุขภาพอนามัยที่ยังไม่ปรากฏในขณะนี้ แต่อาจจะปรากฏในอนาคต โดยขอให้ศาลสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาได้อีกในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า

(2) ในคดีนี้ ผมร้องขอให้ศาลพิจารณา ‘ค่าเสียหายเพื่อ

การลงโทษ' ด้วย เพราะเห็นว่า ธุรกิจของซานติก้าเป็นธุรกิจบาป มีผลกระทบเชิงลบต่อสังคม และมีการแสวงหากำไรจากลูกค้าในอัตราที่สูงอย่างยิ่ง แต่กลับไม่ระมัดระวังดูแลความปลอดภัยของลูกค้าให้ดีกว่านี้ เพราะเจ้าของธุรกิจน่าจะคาดได้ว่ามีโอกาสจะเกิดไฟไหม้ จึงควรป้องกันให้ดี เช่น ออกแบบก่อสร้างอาคารให้มั่นคงแข็งแรง ได้มาตรฐานตามสภาพการใช้งานจริง จัดให้มีระบบป้องกันไฟไหม้ที่มีมาตรฐานสูง ออกแบบและตกแต่งภายใน การออกแบบผัง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของลูกค้า มีทางหนีไฟที่สะดวก เพียงพอ ใช้วัสดุกันไฟ มีไฟส่องสว่างฉุกเฉิน มีระบบตรวจจับควันไฟและความร้อน มีกริ่งสัญญาณเตือนไฟไหม้ มีระบบดับเพลิงอัตโนมัติที่มีประสิทธิภาพสูง มีการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยอย่างถูกต้อง มีการซักซ้อมให้พนักงานช่วยเหลือลูกค้าและตนเองให้ปลอดภัยหากเกิดไฟไหม้ ไม่ให้ลูกค้าเข้ามาเกินจำนวนมาตรฐานความปลอดภัยที่ร้านรองรับได้ ฯลฯ

ร้านที่ดูหุหุหรานาคนี้ น่าจะมีการลงทุนระบบป้องกันอัคคีภัยให้มีมาตรฐานสูง และให้มีการประกันอัคคีภัยด้วย เพราะก่อนจะรับประกันภัย บริษัทประกันภัยก็ต้องเข้ามาตรวจสอบระบบป้องกันอัคคีภัยก่อน เพื่อประเมินคิดเบี้ยประกันภัย แต่ถ้าสถานบริการใจละเว้น ไม่ยอมลงทุนระบบป้องกันอัคคีภัย บริษัทประกันก็อาจจะปฏิเสธ ไม่รับประกัน หรือเรียกค่าเบี้ยประกันแพงๆ ซึ่งหากเจ้าของธุรกิจเห็นแก่ได้ มุ่งลดต้นทุนธุรกิจตัวเองอย่างเดียว ไม่ยอมลงทุน

แล้วก็ไม่ยอมจ่ายเบี้ยประกันภัย ก็เท่ากับผลักภาระความเสี่ยงภัยไปให้ลูกค้า ซึ่งไม่มีโอกาสรับรู้เรื่องเหล่านี้ด้วยเลย

ผมมาทราบข่าวภายหลังเหมือนลูกค้าคนอื่นๆ ว่า 'ซานติก้า' ไม่ได้ทำประกันอัคคีภัยที่คุ้มครองลูกค้าของตนเอง

ผมเห็นว่า ความเสียหายที่ตนเองได้รับ เกิดจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจกระทำโดยเจตนาเพื่อเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรม หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

ผมเข้าใจเอาเองว่า ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ คือ ค่าเสียหายเพื่อลงโทษ มิให้เป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อป้องปรามพฤติกรรม หรือการกระทำในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อมิให้เกิดขึ้นอีกต่อไป หรือในทางตรงกันข้าม ก็จะทำให้สร้างแรงจูงใจกึ่งๆ บังคับ ทำให้รายอื่นๆ ต้องลงทุนเพื่อป้องกันระมัดระวัง มิให้เกิดเหตุซ้ำรอยกรณีที่ถูกลงโทษ

(3) จนถึงวันนี้ ยังไม่มีคืนไหนที่ผมนอนหลับไปโดยไม่นึกถึงช่วงเวลาที่ตัวเองกำลังทูลงทูลราย จนวนจะขาดใจตาย ล้มลุกคลุกคลานไปในความมืด ควันไฟ และร้อนอบอวลที่สุด สัมผัสโดนร่างของคนที่นั่งจำนวนมาก ซึ่งทราบภายหลังว่าคนเหล่านั้นตายอย่างน่าเวทนา

แม้ผมจะรอดออกมาได้ราวปาฏิหาริย์ แต่เหมือนความรู้สึกบางอย่างยังติดอยู่ข้างใน เฝ้าคิดว่าทำไมตัวเองรอด แต่คน

ที่ตายไม่รอด

รู้สึกเหมือนตัวเองตายไปแล้ว เพียงแต่ได้เวลาชีวิตเพิ่มมาให้เล็กน้อย และจะหมดไปในเวลาไม่นานหลังจากนี้ เครียด วิตกกังวลถึงผลร้ายต่อระบบทางเดินหายใจในระยะยาว ฯลฯ ในคดีนี้ ผมจึงเรียกค่าเสียหาย**ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ** (ผู้เสียหายคนอื่นๆ ก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องได้ตามความเสียหายของตนเอง)

(4) เมื่อผมฟ้องคดีไปแล้ว ผู้เสียหายคนอื่นๆ ยังสามารถฟ้องสอด ฟ้องเพิ่ม หรือฟ้องคดีตามไปด้วยได้เลย แค่เดินไปที่ศาลแพ่ง ดำเนินการตามขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากเลย

(5) โดยเจตนาของผม ต้องการฟ้องร้องเจ้าของตัวจริง หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริงของซานติกาทุกคน เพราะผมต้องการให้เจ้าของที่แท้จริง หรือผู้มีอำนาจที่แท้จริง ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจากการทำธุรกิจของซานติกา ต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย

แต่เบื้องต้น ผมฟ้องได้แต่เพียงนิติบุคคล กรรมการ บริษัท และผู้มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของซานติกาทุกคน

พ.ร.บ.วิधिพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 44 บัญญัติให้สามารถเอาตัวหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือผู้ที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของบริษัท เข้ามาร่วมรับผิดชอบด้วยได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัทฯ ‘ถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยกย่าย้ายถ่ายทรัพย์สินของนิติบุคคลไป

http://cache.daylife.com_8.jpg

เป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง..’

(6) ที่ผมทำทั้งหมดนี้ ทำโดยสุจริตใจ ไม่ได้เอาฆาตมาดร้ายใครเลย พยายามเยียวยาตัวเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผมรู้สึกว่าทุกชีวิตที่ร่วมในเหตุการณ์คืนนั้น เป็นเพื่อนร่วมชะตากรรม

ทุกวันนี้ ผมก็ยังเฝ้าคิดว่าทำไมตัวเองรอด แต่คนที่ตายไม่รอด

นึกถึงคืนนั้น...

ระหว่างตบๆ คลำๆ ไปในความมืด ควันไฟ และความ

รื้อนอบอ้าว ร่างกายของคนเหล่านั้นมีส่วนทำให้ผมล้มลุกคลุกคลาน หลงไปในทิศทางที่ตัวเองไม่ตั้งใจ แล้วช่วยให้ผมรอดตายในที่สุด

ผมต้องการความเป็นธรรม ต้องการเห็นคนตายและคนเจ็บได้รับความเป็นธรรม และผมหวังเหมือนคนที่รอดตายจากเหตุการณ์นี้ทุกคน คือ หวังว่า ไม่อยากจะทำให้เกิดเหตุร้ายอย่างนี้กับคนอื่น ๆ อีก

ไม่อยากให้เกิดกับคนที่รักของทุกคน หรือแม้แต่กับคนอันเป็นที่รักของผู้ที่ตายและเจ็บในเหตุการณ์นี้

ในวันที่คดีนี้ มีคำพิพากษา ไม่ว่าผลจะออกมาอย่างไร ผมจะเคารพ

และผมจะจตุฐบอดดวงวิญญาณทุกคนทุกดวงว่า ผมพยายามทำในส่วนที่ผมทำได้ดีที่สุดแล้ว

• • •

พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคร พ.ศ. 2551

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551
เป็นปีที่ 63 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 41 และมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า ‘พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551’

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อย

แปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

‘คดีผู้บริโภค’ หมายความว่า

(1) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(2) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(3) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพัวพันกับคดีตาม (1) หรือ (2)

(4) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

‘ผู้บริโภค’ หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

‘ผู้ประกอบการธุรกิจ’ หมายความว่า ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

‘ก.ศ.’ หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

‘เจ้าพนักงานคดี’ หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการ

สำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้มีเจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโภคนั้น ตามที่ศาลมอบหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) ใกล้เคียงคดีผู้บริโภคนั้น
- (2) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน
- (3) บันทึกคำพยาน
- (4) ดำเนินการให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อน

และระหว่างการพิจารณา

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานคดีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อมูล หรือให้จัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานคดีให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา 5 ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานคดี ต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือปริญญาเอกทางกฎหมาย
- (2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย เป็น

สามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาในสาขาวิชาอื่นที่ ก.ศ. กำหนดซึ่งไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และได้ประกอบวิชาชีพตามที่ ก.ศ. กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานคดีทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.ศ. กำหนด

มาตรา 6 ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนดเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม แต่ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้สิทธิในการต่อสู้คดีของคู่ความลดน้อยลง

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 7 กระบวนพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา 6 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนด

ดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 8 ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใดๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น

การขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยปัญหาตามวรรคหนึ่งไม่ว่าโดยคู่ความเป็นผู้ขอหรือโดยศาลเห็นสมควร ถ้าเป็นการขอในคดีผู้บริโภคต้องกระทำอย่างช้าในวันนัดพิจารณา แต่ถ้าเป็นการขอในคดีอื่นต้องกระทำอย่างช้าในชั้นสองสถานหรือวันสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การชี้สองสถานหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วห้ามมิให้มีการขอให้วินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอีก และเมื่อได้รับคำขอจากศาลชั้นต้นแล้ว ให้ประธานศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยและแจ้งผลไปยังศาลชั้นต้นโดยเร็ว

เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว การดำเนินการใดๆ ระหว่างศาลชั้นต้นกับศาลอุทธรณ์ตามมาตรา นี้ จะดำเนินการโดยทางโทรสารหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

มาตรา 9 ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อพิพาทหรือผิดหลงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความฝ่ายใด ให้ศาลสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบหรือผิดหลงนั้นทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เว้นแต่ข้อพิพาทหรือผิดหลงดังกล่าวเกิดจากความไม่สุจริตของคู่ความฝ่ายนั้น

มาตรา 10 บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บังคับให้นิติกรรมใดต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจะฟ้องร้องบังคับคดีได้นั้น มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจชำระหนี้

ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับให้สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำตามแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้สัญญาดังกล่าวยังมีได้ทำให้อีกต้องตามแบบนั้น แต่หากผู้บริโภคได้วางมัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแล้ว ให้ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับ ให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนดหรือชำระหนี้เป็นการตอบแทนได้

ในการดำเนินคดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้นำมาตรา 94 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องคดีผู้บริโภคและการพิสูจน์ถึงนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ

มาตรา 11 ประกาศ โฆษณา คำรับรอง หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ ในขณะที่ทำสัญญาว่าผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะมอบให้ หรือจัดหาให้ซึ่งสิ่งของบริการ หรือสาธารณูปโภคอื่นใด หรือจะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่ผู้บริโภคเพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้บริโภคเข้าทำสัญญา หรือข้อตกลงใดๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจจะให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมขึ้นจากที่ได้ทำสัญญาไว้ ให้ถือว่า

ข้อความ การกระทำหรือข้อตกลงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของ สัญญาระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้บริโภครสามารถ นำสลิปพยานบุคคล หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าว ได้ ถึงแม้ว่าการทำสัญญาเช่นนั้นกฎหมายจะกำหนดว่าต้องทำ เป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือและไม่ปรากฏข้อตกลงนั้น ในหนังสือที่ได้ทำขึ้นก็ตาม

มาตรา 12 ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี ผู้ ประกอบธุรกิจต้องกระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐาน ทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม

มาตรา 13 ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของ ผู้บริโภคหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้บริโภค หรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายใน สามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

มาตรา 14 ถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่าย ระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทน ผู้บริโภค ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา

มาตรา 15 ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้นำมาใช้ บังคับ หรือระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดไว้ เมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่ความร้องขอ ศาลมีอำนาจผ่อนหรือขยายระยะเวลาได้

ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา 16 การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใด หรือการ แจ้งวันนัด คำสั่งของศาลหรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือ บุคคลอื่นใดในคดีผู้บริโภคซึ่งปกติจะต้องดำเนินการโดยทาง เจ้าพนักงานศาลนั้น ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับ โทรศัพท โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็น เร่งด่วน ความสะดวกรวดเร็ว ความเหมาะสมตามสภาพแห่ง เนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

หมวด 2

วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้น

ส่วนที่ 1

การฟ้องคดี

มาตรา 17 ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจจะฟ้องผู้บริโภคเป็น คดีผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ ผู้ประกอบธุรกิจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ใน เขตศาลได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา 18 ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การยื่นคำฟ้องตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีผู้บริโภคซึ่งดำเนินการโดยผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เรียกร้องค่าเสียหายเกินสมควร ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับการยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดก็ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ถ้าศาลเห็นว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของคู่ความทั้งสองฝ่าย ให้ศาลพิพากษาในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมโดยสั่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นชำระต่อศาลในนามของผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคซึ่งค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนั้นได้รับยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่า

ด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่งให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน ในกรณีที่สมาคมเป็นผู้ฟ้องและมีการเรียกค่าเสียหายให้เรียกค่าเสียหายแทนได้เฉพาะแต่ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมนั้นในขณะยื่นฟ้องเท่านั้น

การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีตามวรรคหนึ่งจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

ถ้าภายหลังที่ได้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว สมาคมผู้ยื่นฟ้องถูกเพิกถอนการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินคดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าผู้บริโภคนั้นอาจไม่ทราบถึงการถูกเพิกถอนการรับรองดังกล่าวศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งบุคคลดังกล่าวทราบโดยกำหนดระยะเวลาที่ต้องเข้ามาในคดีไปพร้อมด้วยก็ได้ บรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ทำไปก่อนเข้ามาในคดีให้มีผลผูกพันผู้บริโภคนั้นด้วย และหากบุคคลดังกล่าวไม่เข้ามาภายในเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

มาตรา 20 การฟ้องคดีผู้บริโภค โจทก์จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่โจทก์ประสงค์จะฟ้องด้วยวาจา ให้

เจ้าพนักงานคดีจัดให้มีการบันทึกรายละเอียดแห่งคำฟ้องแล้วให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

คำฟ้องต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีรวมทั้งคำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้

มาตรา 21 ภายหลังที่ได้มีการฟ้องคดีผู้บริโภครวมแล้ว หากมีการเสนอคำฟ้องเข้ามาในคดีดังกล่าวไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติมฟ้องแย้ง หรือโดยสอดเข้ามาในคดี หรือหากศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีแพ่งอื่นใดเข้ากับคดีผู้บริโภครวม ให้ถือว่าคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องซึ่งได้ยื่นภายหลังและคดีที่ศาลสั่งให้รวมพิจารณาเหล่านั้นเป็นคดีผู้บริโภครวมตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ส่วนที่ 2

การพิจารณาคดี

มาตรา 22 ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีการฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดีผู้บริโภครวมว่าพยานหลักฐานที่ตนจำงานจะอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบหรือเป็นการยากที่จะนำมาสืบในภายหลัง บุคคลนั้นหรือคู่ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันทีก็ได้

เมื่อศาลได้รับคำขอเช่นว่านั้น ให้ศาลหมายเรียกผู้ขอและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาตตามคำขอ ก็ให้สืบพยานหลักฐานไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ส่วนรายงานและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นให้ศาลเก็บรักษาไว้

ในกรณีที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและยังมิได้เข้ามาในคดีนั้น เมื่อศาลได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งคำขอนั้นอย่างคำขออันอาจทำได้แต่ฝ่ายเดียว และถ้าศาลสั่งอนุญาตตามคำขอแล้วให้สืบพยานไปฝ่ายเดียว

มาตรา 23 ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน เมื่อมีการยื่นคำขอตามมาตรา 22 ผู้ยื่นคำขอจะยื่นคำร้องรวมไปด้วยเพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือออกหมายตามที่ขอโดยไม่ชักช้า และถ้าจำเป็นจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานที่ขอสืบไว้ก่อนโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

ให้นำมาตรา 261 มาตรา 262 มาตรา 263 มาตรา 267 มาตรา 268 และมาตรา 269 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่กรณีตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา 24 เมื่อศาลสั่งรับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน

ทั้งนี้ ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องหรือสำเนาบันทีกคำฟ้องให้จำเลย และสั่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย

จำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือก่อนวันนัดพิจารณาตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา 25 ในวันนัดพิจารณา เมื่อโจทก์และจำเลยมาพร้อมกันแล้วให้เจ้าพนักงานคดีหรือบุคคลที่ศาลกำหนดหรือที่คู่ความตกลงกันทำการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันก่อน ในการไกล่เกลี่ย ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นสมควรผู้ไกล่เกลี่ยจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา 26 ถ้าคู่ความไม่อาจตกลงกันหรือไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ และจำเลยยังไม่ได้ยื่นคำให้การให้ศาลจัดให้มีการสอบถามคำให้การของจำเลยโดยจำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือหรือจะให้การด้วยวาจาก็ได้ ในกรณีที่ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ หากศาลเห็นว่าคำให้การดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้จำเลยแก้ไขคำให้การในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้ ในกรณีให้การด้วยวาจา ให้ศาลจัดให้มีการบันทึกคำให้การนั้นและให้จำเลยลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ถ้าจำเลยไม่ให้การตามวรรคหนึ่ง และไม่ได้รับอนุญาตจาก

ศาลให้ขยายระยะเวลายื่นคำให้การให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

มาตรา 27 เมื่อโจทก์ได้ทราบคำสั่งให้มาศาลตามมาตรา 24 แล้วไม่มาในวันนัดพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ไม่ว่าจำเลยจะมาศาลหรือไม่ ให้ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความ เว้นแต่ตามพฤติการณ์แห่งคดีศาลจะเห็นสมควรให้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไปฝ่ายเดียว โดยให้ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา

เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกให้มาศาลตามมาตรา 24 แล้วไม่มาในวันนัดพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ถ้าจำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การไว้ ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ถ้าจำเลยได้ยื่นคำให้การไว้ก่อนหรือในวันนัดดังกล่าว ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา

มาตรา 28 ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนัดอื่นที่มีใช้ในวันนัดพิจารณาตามมาตรา 24 ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นสละสิทธิการดำเนินกระบวนการพิจารณาของตนในนัดนั้นและทราบกระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ดำเนินไปในนัดนั้นด้วยแล้ว

มาตรา 29 ประเด็นข้อพิพาทข้อใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิตการประกอบ การออกแบบ หรือ ส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจ ให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าว

ตกอยู่แก่คู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจนั้น

มาตรา 30 ถ้าภายหลังที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดี ผู้บริโภคแล้ว ปรากฏว่ามีการฟ้องผู้ประกอบธุรกิจรายเดียวกัน เป็นคดีผู้บริโภคอีกโดยข้อเท็จจริงที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกับคดี ก่อนและศาลในคดีก่อนได้วินิจฉัยไว้แล้ว ศาลในคดีหลังอาจมี คำสั่งให้ถือว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นเป็นอันยุติเช่นเดียวกับคดี ก่อนโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน เว้นแต่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริง ในคดีก่อนนั้นยังไม่เพียงพอแก่การวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือเพื่อให้ โอกาสแก่คู่ความที่เสียเปรียบต่อคู่คดี ศาลมีอำนาจเรียกพยาน หลักฐานมาสืบเองหรืออนุญาตให้คู่ความนำพยานหลักฐานมา สืบเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 31 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบพยาน ให้ศาล สอบถามคู่ความฝ่ายที่จะต้องนำพยานเข้าสืบว่าประสงค์จะ อ้างอิงพยานหลักฐานใดแล้วบันทึกไว้หรือสั่งให้คู่ความจัดทำ บัญชีระบุพยานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 32 ก่อนการสืบพยาน ให้ศาลแจ้งประเด็น ข้อพิพาทให้คู่ความทราบและจะกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำ พยานมาสืบก่อนหรือหลังก็ได้

มาตรา 33 เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในอันที่จะให้ ได้ความแจ่มชัดในข้อเท็จจริงแห่งคดี ให้ศาลมีอำนาจเรียกพยาน หลักฐานมาสืบได้เองตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้ศาลมีอำนาจ สั่งให้เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานที่ จำเป็นแล้วรายงานให้ศาลทราบ รวมทั้งมีอำนาจเรียกสำนักงาน

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ข้อมูลหรือให้จัดส่งพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ได้

พยานหลักฐานที่ได้มาตามวรรคหนึ่งต้องให้คู่ความทุกฝ่าย ทราบและไม่ตัดสิทธิคู่ความในอันที่จะโต้แย้งพยานหลักฐาน ดังกล่าว

มาตรา 34 ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่คู่ความ ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเองให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยาน คู่ความหรือทนายความจะซักถามพยานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากศาล

ให้ศาลมีอำนาจซักถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใดๆ ที่ เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม

มาตรา 35 การนั่งพิจารณาสืบพยาน ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ ศาลจะมีคำสั่งเลื่อนได้ ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

มาตรา 36 ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมา ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้ คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควรในอันที่จะ ขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็น ได้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ดังกล่าว

ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็น

มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พัก ตามระเบียบที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

มาตรา 37 เมื่อได้สืบพยานหลักฐานตามที่จำเป็นและ คู่ความได้แถลงการณ์ ถ้าหากมีเสร็จแล้วให้ถือว่าการพิจารณา เป็นอันสิ้นสุดและให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว แต่ ตราบใดที่ยังมิได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากศาลเห็นว่าเป็นการ จำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ แห่งความยุติธรรม ให้ศาลทำการสืบพยานหลักฐานต่อไปได้ ซึ่ง อาจรวมทั้งการเรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ด้วย โดยไม่ต้องมี ฝ่ายใดร้องขอ

ส่วนที่ 3

คำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี

มาตรา 38 คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี อย่าง น้อยต้องแสดงข้อเท็จจริงที่ฟังได้โดยสรุปและคำวินิจฉัยใน ประเด็นแห่งคดีพร้อมด้วยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา 39 ในคดีที่ผู้บริโภครหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทน ผู้บริโภคเป็นโจทก์ ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่ โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง ศาลมี อำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือกำหนดวิธีการบังคับให้

เหมาะสมได้แม้จะเกินกว่าที่ปรากฏในคำขอบังคับของโจทก์ ก็ตาม แต่ข้อที่ศาลยกขึ้นวินิจฉัยนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ที่คู่ความยกขึ้นมาว่ากล่าวกันแล้วโดยชอบ

มาตรา 40 ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย และในเวลาที่พิพาทภาคีเป็นการพันวิสัย จะหยั่งรู้ได้แน่ว่าความเสียหายนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจ กล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำ พิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อน การแก้ไขต้องให้ออกาสคู่ความอีกฝ่ายที่จะคัดค้าน

มาตรา 41 ในคดีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทน ผู้บริโภคเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบในความชำรุด บกพร่องของสินค้า หากศาลเชื่อว่าความชำรุดบกพร่องดังกล่าว มีอยู่ในขณะส่งมอบสินค้านั้นและไม่อาจแก้ไขให้กลับคืนสภาพที่ ใช้งานได้ตามปกติหรือถึงแม้จะแก้ไขแล้วแต่หากนำไปใช้บริโภค แล้วอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภค ที่ใช้สินค้านั้น ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจ เปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้า ที่ชำรุดบกพร่องนั้นก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงลักษณะของสินค้า ที่อาจเปลี่ยนแปลงแทนกันได้ พฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ ตลอดจนความสุจริตของผู้บริโภคประกอบด้วย และหากข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการใช้สินค้าหรือได้ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่สินค้านั้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริโภคชดใช้

ค่าใช้จ่ายทรัพย์สินหรือค่าเสียหาย แล้วแต่กรณี ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ถูกฟ้องมิใช่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้า นั้น ให้ศาลมีคำสั่งเรียกผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าดังกล่าวเข้ามาในคดีตามมาตรา 57 (3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและมีอำนาจพิพากษาให้บุคคลดังกล่าวร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่ผู้ประกอบการธุรกิจตามวรรคหนึ่งมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย

มาตรา 42 ถ้าการกระทำที่ถูกฟ้องร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบการธุรกิจชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่างๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ การที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนงานที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่

ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด

มาตรา 43 ในคดีผู้บริโภค เมื่อศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือจำหน่ายคดีเสียจาก สารบบความหากข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่ายังมีสินค้าที่ได้จำหน่ายไปแล้วหรือที่เหลืออยู่ในท้องตลาดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภค โดยส่วนรวม และไม่อาจใช้วิธีป้องกันอย่างอื่นได้ ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการประกาศและรับสินค้าดังกล่าวซึ่งอาจเป็นอันตรายคืนจากผู้บริโภคเพื่อทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนให้ใหม่ภายในเวลาที่กำหนดโดยค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการธุรกิจเองแต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขหรือดำเนินการตามที่กล่าวข้างต้นได้ ก็ให้ใช้ราคาตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงลักษณะและสภาพของสินค้าขณะรับคืน รวมทั้งความสุจริตของผู้ประกอบการธุรกิจประกอบด้วย

(2) ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่เหลืออยู่และให้เรียกเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้จำหน่ายแก่ผู้บริโภคกลับคืนจนกว่าจะได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสินค้าดังกล่าวให้มีความปลอดภัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ศาลจะมีคำสั่งห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตหรือนำเข้าสินค้านั้นก็ได้และหากเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะเก็บสินค้าที่เหลือไว้เพื่อจำหน่ายต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำลายสินค้าที่เหลือนั้น

ด้วย

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ศาลมีอำนาจสั่งจับกุมและกักขังผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นนิติบุคคลไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว หรือสั่งให้เจ้าพนักงานคดีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดดำเนินการโดยให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่าย และหากผู้ประกอบธุรกิจไม่ชำระให้บุคคลนั้นมีอำนาจบังคับคดีกับผู้ประกอบธุรกิจเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษา ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นนิติบุคคลที่ถูกจับกุมโดยเหตุจงใจขัดขืนคำสั่ง จะต้องถูกกักขังไว้จนกว่าจะมีประกัน หรือประกัน และหลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรกำหนดว่าตนยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งทุกประการ แต่ทั้งนี้ ห้ามไม่ให้กักขังผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้มีอำนาจทำการแทนของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นนิติบุคคลแต่ละครั้งเกินกว่าหกเดือนนับแต่วันจับหรือกักขัง แล้วแต่กรณี

มาตรา 44 ในคดีที่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวง ผู้บริโภคหรือมีการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือ

ศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นว่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้เช่นนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

ผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลตามวรรคหนึ่งให้ร่วมรับผิดชอบไม่เกินทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้รับจากนิติบุคคลนั้น

หมวด 3

อุทธรณ์

มาตรา 45 ให้จัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค

มาตรา 46 การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา 47 ในคดีผู้บริโภคที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือไม่เกินจำนวนที่

กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

มาตรา 48 ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์เห็นว่าคดีต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 47 ผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสไปพร้อมกับอุทธรณ์ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ เมื่อศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์แล้วเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ต้องห้าม ก็ให้ส่งอุทธรณ์และคำขอดังกล่าวไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสเพื่อพิจารณา แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าอุทธรณ์ดังกล่าวไม่ต้องห้ามก็ให้ มีคำสั่งรับอุทธรณ์นั้นไว้ดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์เพราะเหตุต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 47 ผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งก็ได้ ถ้าคู่ความยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว จะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ไม่ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอและการพิจารณาคำขอของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา 49 การพิจารณาพิพากษาคดีผู้บริโภครหัสในศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัส

ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ภายใต้บังคับมาตรา 52 คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสให้เป็นที่สุด

มาตรา 50 ให้นำบทบัญญัติในหมวด 2 วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภครหัสในศาลชั้นต้นมาใช้บังคับแก่การอุทธรณ์และการพิจารณาพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสและศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสโดยอนุโลม

หมวด 4

ฎีกา

มาตรา 51 คดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัสมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อขอให้พิจารณานุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกินสองแสนบาทหรือในปัญหาข้อกฎหมายภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภครหัสศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภครหัส

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่ความยื่นฎีกาไปพร้อมกับคำร้องนั้นด้วย โดยยื่นต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้น แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมฎีกาดังกล่าวไปยัง

ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

มาตรา 52 ศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาตาม มาตรา 51 ได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวพัน กับประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นปัญหาสำคัญอื่นที่ศาลฎีกาควร วินิจฉัย

มาตรา 53 หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้องตาม มาตรา 51 การพิจารณาคำร้องการตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา ตลอดจนการพิจารณาและวินิจฉัยของศาลฎีกาตามมาตรา 52 ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

มาตรา 54 ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหา ข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อุตธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยแต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายและยก คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือ ศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคหรือ ศาลชั้นต้นแล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้ กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้

มาตรา 55 ให้นำบทบัญญัติในหมวด 2 วิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภคในศาลชั้นต้นมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาชี้ขาด ตัดสินคดีของศาลฎีกาโดยอนุโลม

หมวด 5

วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา

มาตรา 56 ก่อนยื่นฟ้องคดีผู้บริโภค หากมีเหตุเช่นเดียวกับกรณีที่จะทำให้โจทก์มีสิทธิยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งจัดให้มีวิธี คู้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาตามมาตรา 254 (2) แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือมีความจำเป็นต้อง ขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำการหรืองดเว้น กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค เป็นส่วนรวม ผู้ที่จะเป็นโจทก์อาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็น คำร้องเพื่อขอให้ใช้วิธีการชั่วคราวดังกล่าวก่อนฟ้องได้

คำขอตามวรรคหนึ่งต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงที่แสดงว่า มีเหตุที่จะฟ้องผู้ประกอบการเป็นจำเลยและมีเหตุเพียงพอที่จะ ทำให้เชื่อว่าสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้น รวมทั้ง จะต้องมิบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้รู้เห็นเหตุแห่งการ ขอนั้นเพื่อสนับสนุนข้ออ้างดังกล่าว

มาตรา 57 ในการพิจารณาคำขอตามมาตรา 56 ให้ศาล มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอหากพิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) คำขอยื่นและในโอกาสที่ยื่นคำขอนั้นมีเหตุสมควร และมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้นได้ และ

(2) สภาพแห่งความเสียหายของผู้ขอไม่สามารถที่จะได้รับ ชดใช้เป็นเงินหรือทดแทนด้วยสิ่งอื่นใดได้ หรือผู้ที่จะถูกฟ้องเป็น จำเลยไม่อยู่ในฐานะที่จะชดใช้หรือทดแทนความเสียหายแก่ผู้ขอ

หรือกรณีเป็นการยากที่จะบังคับคดีเอาแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็น
จำเลยนั้นได้ภายหลัง หรือจะเกิดความเสียหายต่อผู้บริโศกเป็น
ส่วนรวมอันยากต่อการแก้ไขเยียวยาในภายหลัง

ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งมากกว่ากันเพียงใดเป็นสำคัญ

ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอนั้น คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา 58 ให้ศาลแจ้งคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 57 ให้
ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยทราบโดยมิชักช้า

คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งนั้นให้มีผลบังคับแก่ผู้ที่จะถูกฟ้อง
เป็นจำเลยได้ทันที

มาตรา 59 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 57
ให้ศาลพิเคราะห์ถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ที่จะถูก
ฟ้องเป็นจำเลย และอาจสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา 56 วางเงินหรือ
หาประกันมาให้ตามจำนวนภายในระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไข
อย่างไรก็ตามที่ศาลเห็นสมควรสำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
ดังกล่าวก็ได้

มาตรา 60 ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่นคำขอให้ศาล
ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 57 ได้ ถ้าศาล
มีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าว คำสั่งเช่นว่านี้
ให้เป็นที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจมี
คำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา 56 ชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนแก่ตนได้ โดยขอรวมไปกับคำขอให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง

คำสั่งนั้น หรือยื่นคำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาล
มีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าวและเมื่อศาล
ทำการไต่สวนแล้วเห็นว่าคำสั่งเดิมที่ถูกยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง
นั้นเป็นการสั่งโดยความผิดหรือความเลินเล่อของผู้ขอ ทำให้ศาล
มีความเห็นหลงไปว่ามีเหตุที่จะฟ้องผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้น
หรือมีเหตุเพียงพอที่จะสั่งอนุญาตตามมาตรา 57 ให้ศาลมีคำสั่ง
ให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้
ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล
ศาลมีอำนาจบังคับผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

มาตรา 61 ในกรณีที่ผู้ขอตามมาตรา 56 มิได้ฟ้องคดี
เกี่ยวกับคำขอที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 57 ภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้
ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดดังกล่าว

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่น
คำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอัน
ยกเลิก ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอตามมาตรา 56 ชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนแก่ตนได้ และให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ตามจำนวนที่ศาลเห็น
สมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับ
ผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

มาตรา 62 ในกรณีที่ผู้ขอตามมาตรา 56 ฟ้องคดีเกี่ยวกับ
คำขอที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 57 ภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้

คำสั่งอนุญาตนั้นหรือคำสั่งอนุญาตที่ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงตามมาตรา 60 วรรคหนึ่ง มีผลใช้บังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งตามคำขอของจำเลยให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นและให้นำมาตรา 260 มาตรา 261 และมาตรา 263 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 63 ในระหว่างการพิจารณา ถ้ามีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เพื่อบรรเทาความเสียหายหรือป้องกันเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความหรือผู้บริโภคนั้นเป็นส่วนรวมเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความมีคำขอหรือปรากฏจากรายงานของเจ้าพนักงานคดี ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการนั้นได้เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องแจ้งข้อมูลหรือออกหมายเรียกบุคคลนั้นมาไต่สวนเกี่ยวกับความเสียหาย เหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายรวมทั้งกิจการและทรัพย์สินของจำเลยได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด 6

การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

มาตรา 64 ในการบังคับคดี หากการออกคำสั่งบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษาก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับความเสียหายและหากหนี้เข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำสั่งบังคับก่อนก็ได้

มาตรา 65 ภายหลังจากที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโภคแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่ามีข้อขัดข้องทำให้ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาได้หรือมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าวตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

บทเฉพาะกาล

มาตรา 66 บรรดาคดีผู้บริโภคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ศาลนั้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
นายกรัฐมนตรี

• • •

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มองขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นกระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บทส่งท้าย

ซานติก้าฉบับ กับ คดีผู้บริโภคร (ไม่ง่ายอย่างที่คิด)

ชัยรัตน์ แสงอรุณ

เหตุการณ์สะเทือนขวัญรับวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2552 ใจกลางเมืองหลวงของประเทศไทย อุบัติขึ้นท่ามกลางบรรยากาศแห่งการเฉลิมฉลองของหนุ่มสาวที่กำลังนับถอยหลังเพื่อต้อนรับศักราชใหม่ ในสถานบันเทิงหรูหราชั้นนำ กลางซอยเอกมัย ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร ทุกคนเปี่ยมสุขไปด้วยความหวัง สลัดทิ้งสิ่งเลวร้ายในอดีตพร้อมที่จะ เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่สดใสกว่าเดิม

หลังเข็มนาฬิกาผ่านพ้นปีเก่าไปไม่กี่นาที สวรรค์บนดินที่พวกเขาเลือกสรรมาใช้บริการ ฉับพลันได้กลับกลายเป็นเตาอบนรกที่ร้อนร้ายด้วยควันดำมืดทึบ เปลวเพลิงที่ร้อนแรง เสียงหวีดร้องระงมแข่งกับเสียงไฟที่ลุกไหม้อย่างรวดเร็วบนฝ้าเพดานที่ร่วงหล่นลงใส่ผู้คนที่พื้นพลอร์ ปลูกสัญชาติญาณแห่งการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต มนุษย์หลายร้อยคนที่แออัดอยู่ในผับต่างพร้อมใจ

กันวิ่งกรูกันไปที่ประตูทางออก ซึ่งมีอยู่ทางเดียว! ไม่มีทางออกฉุกเฉิน ไม่มีทางหนีไฟ ไม่มีไฟสำรองส่องทาง ไม่มีป้ายสัญญาณบ่งบอกทางหนีไปสู่ที่ปลอดภัยใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีระบบฉีดน้ำด้านไฟอัตโนมัติ (Fire Sprinkler) ไม่มีถังดับเพลิง ทุกชีวิตต่อสู้กับควันพิษ และเปลวเพลิง ทำให้ขาดอากาศ ในขณะที่กำลังไขว่คว้าหาทางออกอย่างสุดชีวิตจนวินาทีสุดท้าย

พวกเขาต้องขาดใจและถูกย่างสดอย่างสยดสยองกองทับกันเป็นจำนวนมากถึง 66 ศพ พวกเขาส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน กำลังเติบโตใหญ่ เข้มแข็ง กำลังจะแต่งงานสร้างครอบครัว บ้างเป็นนักศึกษานานาชาติ เป็นแอร์โฮสเตส เป็นความหวังของพ่อแม่ ครอบครัว และเป็นอนาคตของประเทศชาติ

สิทธิผู้บริโภคกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ

“ทำไมพวกเขาต้องจ่ายเงินราคาแพงเพื่อมาซื้อความตายกับสถานบันเทิงแห่งนี้” พวกเขาเชื่อเหลือเกินว่าหากพวกเขามีโอกาสฟื้นคืนมากแล้วสวัสดิ์ปีใหม่ 2552 กับบุคคลที่เขารักได้อีกครั้ง พวกเขาจะต้องตั้งคำถามนี้กับเจ้าของผู้ประกอบการซานติก้าฉบับ ผู้ที่ประกาศแสดงความรับผิดชอบจ่ายเงินให้กับผู้เสียชีวิตศพละ 20,000 บาท

ชีวิตมนุษย์มีค่าตีราคาเป็นเงินได้เท่ากับราคาไวน์เพียงขวดเดียวหรือ

ศพทุกศพในซานติก้าฉบับเป็นพยานที่ใช้ชีวิตของผู้บริโภค

ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้ประกอบการสถานบันเทิงแห่งนี้ เอาเปรียบผู้บริโภคมากเกินไปขนาดไหน ใคร ผู้ใด หน่วยงานไหน จะออกมาปกป้องผู้บริโภคโดยส่วนรวมมีให้ต้องตกอยู่ในชะตากรรมจากการบริโภคสินค้าและบริการที่จบลงด้วยความตายเช่นนี้ เราจะทำอย่างไรไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำซากกับลูกหลานของเราในอนาคต ศพทุกศพในซานติก้าผับ ขอได้รับความคารวะจากพวกเราที่ยังมีชีวิตอยู่ เราจะพยายามต่อสู้แทนพวกเขาเพื่อที่จะไม่ยอมให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับคนไทยหรือคนชาติไหน ๆ อีกต่อไป

ผู้รอดชีวิตผู้หาญป้องกันคนแรก

ผู้รอดชีวิตจากเหตุเพลิงไหม้ซานติก้าผับราวกับปาฏิหาริย์คนหนึ่งคือ คุณสันติสุข มะโรงศรี ได้ออกมาถ่ายทอดนาทีชีวิตแทนเพื่อนร่วมชะตากรรมที่เสียชีวิตคาองเพลิงอย่างละเอียด ทำให้เราเข้าใจข้อเท็จจริงและความรู้สึกของผู้เสียชีวิตอย่างถึงแก่น พวกเราจึงร่วมกันกับ แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คคส.) คิดว่าเราควรใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2550 เป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความเป็นธรรมและสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้บริโภค ให้ใช้สิทธิผู้บริโภค ตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ได้อย่างเป็นจริง มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ และเพื่อเป็นการป้องปรามผู้ประกอบการ มิให้ดำเนินธุรกิจในลักษณะเอาเปรียบผู้บริโภค ดำเนินธุรกิจโดยไม่สุจริต ไม่คำนึง

ถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสม ไม่มีคุณธรรมหรือจริยธรรมที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติ และยังตั้งใจละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภค

ก่อนป้องกัน

หลังจากที่รับเชิญไปออกรายการ ‘รู้ทันประเทศไทย’ ของ อาจารย์ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ที่ต้องถือเป็นนักปกป้องสิทธิผู้บริโภคตัวอย่าง ที่ประสบความสำเร็จจากการใช้สิทธิตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคคนแรก ในทันทีที่กฎหมายมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2551 โดยมีคุณสันติสุข มะโรงศรี เป็นพิธีกรร่วม และมีนายกสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ร่วมให้ข้อมูลในการตรวจสอบสถานบันเทิงซานติก้าผับ หลังเกิดเหตุเพลิงไหม้แล้ว นำแปลกใจที่ผู้ประกอบการบางคนไม่อยากจะฟ้องคดี คงเนื่องจากเพราะเกรงศาลเกรงจะเสียเวลา เสียค่าทนายและอาจหวั่นว่าจะมีอิทธิพลอำนาจมืด แต่ความกริ่งเกรงดังกล่าวไม่อาจสกัดกั้นความรู้สึกของคุณสันติสุข ที่คิดอยู่เสมอว่าทำไมตัวเองไม่ตาย ทำไมคนตายไม่รอด คุณสันติสุข จึงเป็นผู้บริโภคคนแรกที่ฟ้องคดีซานติก้าผับ โดยใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

หลังจากทำการสอบสวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่มีอยู่ของทั้งหมด เช่น เสื้อผ้า รองเท้าที่สวมใส่เข้าไปใช้บริการ ไบรับรองแพทย์ สำเนาบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดีเพลิงไหม้ซานติก้า ของสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ เจ้าของ

ห้องที่ ภาพถ่ายขณะเกิดเหตุ ภาพหลังเกิดเหตุ ภาพศพ ใบ
มรณบัตร ฯลฯ เพื่อยืนยันว่าเราเป็นผู้เข้าไปใช้บริการในวันเกิดเหตุ
เอกสารในฝ่ายของผู้ประกอบการต้องตรวจสอบนิติบุคคลที่
ดำเนินกิจการว่า มีใครเป็นผู้ถือหุ้น/กรรมการที่จะต้องรับผิดชอบ
โดยตรวจได้ ณ สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมพัฒนา
ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จากนั้นจึงปรับข้อเท็จจริงให้
เข้ากับตัวบทกฎหมาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ว่าด้วยละเมิดทำให้เกิดเพลิงไหม้เป็นเหตุให้มีคนได้รับ
บาดเจ็บและเสียชีวิต และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้
บริโภคที่จะใช้ในกระบวนการพิจารณา

ยื่นฟ้องคดี

มีเรื่องต้องพิจารณาว่าจะฟ้องที่ศาลไหน เนื่องจากเป็น
เรื่องที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการจึงต้องฟ้องในศาลที่มีเขต
อำนาจคือในท้องที่ที่จำเลยมีภูมิลำเนา หรือที่มูลคดีเกิด จาก
นั้นต้องพิจารณาต่อไปว่าจะเดินไปศาลด้วยตนเอง ฟ้องคดี
ด้วยวาจา หรือจะให้ทนายความฟ้อง ในกรณีชานติก้าผับ เรา
พบข้อเท็จจริงว่า เจ้าของหุ้นใหญ่ได้จัดทะเบียนออกจากการ
เป็นกรรมการ แล้วตั้งกรรมการใหม่โดยเชิดให้บุคคลที่ไม่มี
ทรัพย์สิน ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้น (ปรากฏตามข่าวว่า เป็นเด็กรับรถ
ของชานติก้าผับ) เข้าเป็นกรรมการแทน และได้ตรวจสอบพบ
ว่ามีการยื่นบัญชีบุคคลแสดงผลกำไรขาดทุนไม่สอดคล้องกับ
ความเป็นจริง อันถือได้ว่าเป็นการจัดตั้งบริษัทดำเนินกิจการ

โดยทุจริต เข้าข่ายที่ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบในการก่อให้เกิด
เพลิงไหม้ครั้งนี้ด้วย จึงวางรูปคดีฟ้องผู้ถือหุ้นทุกคนให้ร่วมกัน
รับผิดชอบบริษัทและกรรมการ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีผู้บริโภค

การตั้งรูปคดีเช่นนี้ เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาหาพยานหลัก
ฐาน และเป็นเรื่องสลับซับซ้อนที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับ
เจ้าพนักงานคดีในกรณีฟ้องคดีด้วยวาจา และยังมีปัญหาว่าเจ้า
พนักงานคดีจะเป็นผู้ไปสืบหา ตรวจแฟ้มจดทะเบียนบริษัท
ของผู้ประกอบการ คัดหนังสือรับรองบริษัท ทะเบียนหุ้น
สำเนาบุคคล และต้องจัดทำสำเนาคำฟ้องพร้อมแนบเอกสาร
ท้ายฟ้องจำนวนมาก ให้แก่จำเลยทุกคน ซึ่งต้องทำสำเนา
คำฟ้องทั้งหมดถึง 33 ชุด เพราะฟ้องจำเลยในคดีนี้ทั้งสิ้นรวม
33 คน ต้องใช้คนทำงานและค่าใช้จ่ายหลายพันบาท

สงหมายเรียกสำเนาคำฟ้อง

เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำฟ้อง ศาลจะออกหมายเรียกให้
จำเลยยื่นคำให้การและส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลย โดยจะ
กำหนดวันนัดไกลเกลี่ย ให้การและสืบพยานโจทก์ภายใน 30
วันนับแต่วันมีคำสั่งรับคำฟ้อง คดีนี้โจทก์ฟ้องวันที่ 20
มกราคม 2552 ศาลนัดพิจารณาวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552
ถ้าเป็นคดีแพ่งสามัญโจทก์ต้องเป็นผู้ชำระเงินเป็นค่านำส่ง
หมายเรียกสำเนาคำฟ้องให้จำเลยทั้ง 33 คน เฉลี่ยคนละ
ประมาณ 500 บาท แต่ในคดีผู้บริโภคศาลจะเป็นผู้ดำเนินการ

ให้โดยโจทก์ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

เนื่องจากคดีนี้มีจำเลยหลายคน มีภูมิลำเนากระจายอยู่ทั่วทุกเขตในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ผู้นำส่งหมายรายงานฯ ไม่สามารถนำส่งให้แก่จำเลยบางคนได้ เนื่องจากไม่พบบ้านตามที่ระบุในหมาย (โจทก์ใช้ที่อยู่ตามที่จำเลยระบุไว้ในบัญชีผู้ถือหุ้นที่จำเลยยื่นพร้อมการนำส่งบัญชีงบดุล) บางคนรื้อบ้านไปแล้ว บางคนไม่มีตัวตนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร เป็นเหตุให้ศาลไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีกับจำเลยที่ส่งหมายไม่ได้ ศาลได้มีคำสั่งให้โจทก์ไปสืบหาภูมิลำเนาแล้วแถลงให้ศาลว่าจะส่งหมายให้แก่จำเลยโดยวิธีใดต่อไป จึงเป็นหน้าที่ของโจทก์ต้องไปสืบหาบ้านจำเลย ทำแผนที่ และไปคัดสำเนาทะเบียนราษฎรเพื่อยืนยันที่อยู่จำเลยว่ามีตัวตนอยู่ที่ใด แล้วแถลงให้ศาลส่งหมายใหม่ หากไม่พบว่า มีตัวตนจริง ก็ต้องยื่นคำแถลงขอให้ศาลส่งหมายแก่จำเลยโดยวิธีประกาศหนังสือพิมพ์ หรือประกาศหน้าศาลแทนการส่งโดยวิธีปกติ

เหตุการณ์ในวันนัดพิจารณาคดี วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552 ปรากฏว่า จำเลยบางคนได้รับหมายเรียกสำเนาคำฟ้องแล้วแต่ไม่มาศาล ศาลจึงมีคำสั่งว่า ขาดนัดยื่นคำให้การ บางคนแถลงขอเลื่อนคดี ขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การ ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของศาลว่าจะอนุญาตหรือไม่ จึงเป็นเหตุให้ คดีจำต้องยืดขยายออกไป ไม่อาจรวดเร็วตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่า ให้ศาลนัดพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะ

เสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ ศาลจะมีคำสั่งเลื่อนได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน ซึ่งในที่สุดศาลได้อนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การได้ภายในวันนัดครั้งต่อไป โดยเลื่อนไปนัดพิจารณาคดีในวันที่ 23 มีนาคม 2552

จะเห็นได้ว่าเพียงเริ่มต้นในชั้นส่งหมายเรียกสำเนาคำฟ้องให้จำเลย ผู้บริโภคก็พบอุปสรรคในการสืบหาหลักแหล่งภูมิลำเนาของจำเลยที่เป็นหลักฐานเพียงพอให้ศาลยอมรับว่าเป็นที่อยู่จำเลยจริง จำเลยบางคนย้ายบ้านไปแล้ว บางคนไม่ปรากฏว่ามีบ้านเรือนตั้งอยู่จริง บางคนไม่ปรากฏว่ามีตัวตนอยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร จึงเป็นเรื่องยากที่ผู้บริโภคจะหวังพึ่งเจ้าพนักงานคดีในการฟ้องคดีด้วยวาจา ยิ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปในชั้นสืบพยานที่ต้องมีการต่อสู้กัน ชิงไหวชิงพริบ กว่าที่จะถึงชั้นฟังคำพิพากษา อุทธรณ์ฎีกา จนชั้นบังคับคดีในที่สุด ผู้บริโภคจะพบอุปสรรคอีกเพียงใด

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้บริโภคได้สิทธิพิเศษกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่เดิมที่สำคัญในคดีนี้คือ การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมค่าขึ้นศาล และศาลได้รับคำฟ้องในส่วนที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ถือหุ้นทุกคนให้ร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคล เจ้าของ ‘ซานติกาฟับ’ ซึ่งเป็นก้าวสำคัญที่ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองในการที่จะบังคับคดีเอาจากผู้ถือหุ้นมาชำระหนี้ค่าเสียหายตามคำพิพากษาได้หากชนะคดีในอนาคต และในคำขอท้ายฟ้องในคดีนี้ ได้ขอให้ศาลใช้อำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่าย

ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ขอให้ใช้อำนาจศาลในการสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งไว้ในคำพิพากษา

นับเป็นการใช้กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคอย่างครบถ้วนเท่าที่กฎหมายใหม่เปิดช่องให้ ส่วนผลคดีในชั้นที่สุดจะเป็นอย่างไร ขอให้ช่วยกันติดตามและเสนอแนะ เพื่อจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงในวาระโอกาสต่อไป เพื่อให้สมเจตนารมณ์ให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด มีประสิทธิภาพ สามารถเดินไปฟ้องด้วยวาจาโดยไม่จำเป็นต้องใช้ทนายความจริงหรือไม่

